

MATERSKÁ ŠKOLA, ULICA 9. MÁJA 1292/11, KYSUCKÉ NOVÉ MESTO

UČEBNÉ OSNOVY

ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

SEDEMBODKOVÁ LIENKA

sú vzdelávacie štandardy vzdelávacích oblastí Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie
v materských školách.

STUPEŇ VZDELANIA: PREDPRIMÁRNE VZDELANIE

VYUČOVACÍ JAZYK: SLOVENSKÝ JAZYK

PREROKOVANIE A SCHVÁLENIE ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU NA PEDAGOGICKEJ RADE

DŇA: 30.08. 2016

VYDANÉ UČEBNÉ OSNOVY, DŇA 01.09.2016

RIADITEĽKA ŠKOLY: PhDr. ELENA GAVLÁKOVÁ

UČEBNÉ OSNOVY

Učebnými osnovami školského vzdelávacieho programu Sedembodková **lienka sú vzdelávacie štandardy vzdelávacích oblastí Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách.**

Vypracovaný Školský vzdelávací program Sedembodková lienka svojou formuláciou učebných osnov vymedzuje očakávanú úroveň kompetencií a postupné dosiahnutie všetkých výkonových štandardov zo 7 vzdelávacích oblastí na konci predprimárneho vzdelávania.

Učebné osnovy Školského vzdelávacieho programu Sedembodková lienka: sú vypracované na obdobie školského vyučovania (10 mesiacov - školského roka na 1 rok, s platnosťou na 4 roky). Sú vypracované tak, aby učiteľky neobmedzovali, ale ponechávali im voľnosť v ich prispôsobovaní sa individuálnym vzdelávacím potrebám detí. V čase letných prázdnin sa plánovanie výchovno - vzdelávacej činnosti zameriava na zdravotné cvičenia, opakovanie, upevňovanie, precvičovanie, zdokonaľovanie už nadobudnutých poznatkov, ktoré sa realizujú prostredníctvom organizačných foriem v priebehu celého dňa.

- **Učebné osnovy**

- * Plnia **programovú** funkciu - určujú rozsah výchovy a vzdelávania.
- * Plnia **orientačnú** funkciu - nevypracúvajú sa ako definitívne nemenné, môžu sa dopĺňať a upravovať za vopred určených podmienok.
- * Podmienky dopĺňania a úpravy učebných osnov sa dohodnú na zasadnutí metodického združenia, prípadne na pedagogickej rade.
- * Plnia **normatívnu** funkciu – sú záväzkom pre všetky učiteľky materskej školy.

Učebné osnovy sú povinnou a neoddeliteľnou súčasťou Školského vzdelávacieho programu, vymedzené výkonovými štandardami v 7 vzdelávacích oblastiach. Vypracované sú hlavné témy **štyri** ročné obdobia. **Výber hlavnej témy Jeseň, Zima, Jar, Leto je vždy rovnaký v každej triede. Ku každej téme je priradený určitý počet sezónnych podtém. Výber podtém, počet a výber výkonových štandardov, prípadné spájanie vzdelávacích oblastí je plne v kompetencii samotných učiteliek.**

V učebných osnovách Školského vzdelávacieho programu Sedembodková lienka uvádzame presné a doslovné znenie výkonových štandardov zo štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách.

Výkonové štandardy sú očíslované a nepriradíme ich k jednotlivým témam alebo podtémam.

- * **Učebné osnovy sú vypracované aj v záujme detí, rešpektujú možnosti, schopnosti a ich potreby.**

Prihliadali sme na:

- ✓ **Čo má** dieťa vedieť, poznať, byť schopné urobiť, dokázať, dosiahnuť,
- ✓ **Čo by malo** dieťa vedieť, poznať, byť schopné urobiť, dokázať, dosiahnuť,
- ✓ **Čo by mohlo** dieťa vedieť, poznať, byť schopné urobiť, dokázať, dosiahnuť.

Vedomosti, schopnosti, zručnosti a postoje detí sa musia špirálovito rozvíjať.

- **Plánovanie výchovno – vzdelávacej činnosti**

- * Pri plánovaní výchovno – vzdelávacej činnosti, si učiteľky budú vyberať výkonové štandardy zo vzdelávacích oblastí k danej téme, podtému.
- * **Výkonový štandard** budú operacionalizovať na **špecifický cieľ** / - konkrétny cieľ/ pre konkrétnu triedu, dieťa.
- * V pláne výchovno -vzdelávacej činnosti v názve aktivita, učiteľky budú konkretizovať výchovno-vzdelávací cieľ, prihliadajúc pri tom na prirodzený vývin detí, ich aktuálnu úroveň, diagnostiku v konkrétnej triede. /Učivo si deti budú osvojovať v určitom metodickom a logickom usporiadaní, má to pre ich osobnostný rozvoj väčší význam, vedia ho lepšie využívať v ďalšom napredovaní a sebarozvoji.
- * Pri realizácii výchovno-vzdelávacej činnosti budeme prihliadať na rozvojové možnosti a schopnosti detí danej triedy. Učiteľkám budú k dispozícii evaluačné otázky.
- * Poradie podtém sa nemusí dodržiavať. Znamená to, že sa budú v konkrétnych týždňoch pri plánovaní a realizácii v triedach objavovať rôzne podtémy v rôznom poradí a v rôznej dĺžke trvania. */Okrem významných dní, ktoré sú súčasťou projektov a vtedy sa budú plniť rovnaké výkonové štandardy, ktoré budú dosahované rôznymi stratégiami/.*

- **Plán výchovno – vzdelávacej činnosti obsahuje:**

- * Hlavnú tému, ktorá je témou mesiaca,
- * Podtému, ktorá môže a nemusí byť viazaná len na 1 týždeň, podtémy sa môžu spájať, vždy sú východiskom k výberu výkonových štandardov k plánovaniu,
- * Zdravotné cvičenie,
- * Vzdelávaciu oblasť,
- * Vzdelávaciu podoblasť,
- * Výkonové štandardy, (výkonové úrovne sú len pomôckou pre plánovanie výchovno - vzdelávacej činnosti)
- * Aktivity
- * Stratégie /metódy a formy/, učebné zdroje - /naďalej budeme používať **učebný zdroj** Program výchovy a vzdelávania detí v materských školách
- * Pobyt vonku,
- * Hry a činnosti detí,
- * Podpis učiteľky, dátum splnenia,
- * Hodnotenie v závere týždňa,
- * Hodnotenie v závere mesiaca / dosiahnuté výsledky, výkony , kompetencie, uvádzajú sa i nedostatky/.

- **Metódy a prostriedky hodnotenia**

Metódy a prostriedky hodnotenia si volí učiteľka. Tie vymedzujú spôsob overenia dosahovania kompetencií a špecifických cieľov – výkonových štandardov sú to napr.: objektívna spätná väzba učiteľky učiacemu sa dieťaťu, pracovné listy, zošity, kresba, produkty výtvarných a pracovných činností báseň, dramatizácia a iné.

- **Vo výchovno-vzdelávacej činnosti budeme uplatňovať**

- ✓ Časová frekvencia trvania hlavnej témy, alebo podtém nebude časovo ohraničená a je na výbere učiteľiek.
- ✓ Vypracovaný a schválený harmonogram denných činností budú dodržiavať všetky triedy.
- ✓ Výkonové štandardy budú písané v pláne výchovno – vzdelávacej činnosti v úplne rovnakom znení ako výkonové štandardy v štátnom vzdelávacom programe, prípadne v stylisticky zmenenom znení.
- ✓ Výkonové štandardy budú operacionalizované na špecifické ciele.
- ✓ Výkonové štandardy sa môžu viackrát objavovať pri plánovaní hlavných tém a podtém.
- ✓ Pri plánovaní výchovno vzdelávacej činnosti budeme výkonové štandardy učebných osnov príležitostne dopĺňať a integrovať s cieľmi triednych a celoškolských projektov.
- ✓ Výchovno – vzdelávaciu činnosť budeme prispôbovať témam, sviatkom v roku, rôznym situáciám, plneniu projektov, exkurziám, besedám ap.

Výkonové štandardy,

ktoré sa nemusia plánovať, ale budú sa dosahovať priebežne v denných organizačných formách a aktivitách počas celej dochádzky dieťaťa do materskej školy.

Odporúčania: Učiteľky v triedach 2 - 3 a 3 – 4 ročných detí na základe diagnostiky detí a pomocných „evaluačných otázok“ môžu plánovať všetky alebo niektoré z uvedených výkonových štandardov.

- Vzdelávacia oblasť JAZYK A KOMUNIKÁCIA – hovorená reč - Komunikačné konvencie

1 Hovorená reč

1.2 Chápanie formálnych charakteristík písanej reči

- ✓ Používa knihu správnym spôsobom.

2.2.3 Grafomotorické predpoklady písania

- ✓ Pri kreslení a grafomotorických činnostiach sedí vzpriamene, vzdialenosť očí od podložky je primeraná.
- ✓ Pri kreslení a grafomotorických činnostiach drží ceruzku správnym spôsobom a vyvíja primeranú intenzitu tlaku na podložku.

- Vzdelávacia oblasť ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

8 Základy etiky

- ✓ Volí vhodný pozdrav vzhľadom na aktuálnu situáciu a odzdraví primerane situácii.
- ✓ Rešpektuje dohodnuté pravidlá spoločensky prijateľného správania.
- ✓ Správa sa ohľaduplne k deťom i dospelým.

9 Ľudské vlastnosti a emócie

- ✓ Spolupracuje v skupinovej činnosti na základe osobných predpokladov.
- ✓ Sústreď sa na činnosť na základe zapojenia vôľových vlastností.
- ✓ Dokončuje individuálnu alebo skupinovú činnosť.

10 Prosociálne správanie

- ✓ Obdarí druhých.
- ✓ Podelí sa o veci.
- ✓ Ocení dobré skutky.
- ✓ Presadzuje sa v hre alebo v činnosti spoločensky prijateľným spôsobom.

- Vzdelávacia oblasť ZDRAVIE A POHYB

2 Hygiena a sebaobslužné činnosti

- ✓ Má osvojené základné hygienické návyky-(použitie toalety a toaletného papiera, umývanie rúk po použití toalety, umývanie rúk pred jedlom a po zašpinení sa atď).
- ✓ Ovláda sebaobslužné činnosti.
- ✓ Aktívne sa zúčastňuje na príprave stolovania (desiata, obed, olovrant), používa príbor a dodržiava čistotu pri stolovaní.
- ✓ Udržiava poriadok vo svojom okolí.

VZDELÁVACIA OBLASŤ : JAZYK A KOMUNIKÁCIA

Hlavným cieľom vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia je rozvinutie komunikačnej kompetencie dieťaťa vo všetkých jazykových rovinách s využitím špecifického rozvojového potenciálu písanej reči.

V rámci vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia sú v programe posilnené tie stránky jazyka, ktoré sú dôležitým predpokladom úspešného budúceho rozvoja gramotnosti žiakov tak v primárnom ako aj v celom ďalšom vzdelávaní. Ide predovšetkým o nadobúdanie skúseností so sprostredkovanou informáciou, vrátane informácie štruktúrovanej ako písaná reč.

Prispieva k rozvoju hovorenej podoby jazyka a komunikácie, stimulácii vývinu reči na úrovni všetkých jej zložiek – slovnej zásoby, súvislého, gramaticky správneho, spisovného a sociálne primeraného vyjadrovania sa.

Tieto skúsenosti sprostredkúva učiteľka využívaním širokého spektra textov žánrovo rôznorodej detskej literatúry, ktorá má viaceré významné funkcie.

5.1 Vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia

1 Hovorená reč

1.1 Komunikačné konvencie

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
1. Aktívne a spontánne nadväzuje rečový kontakt s inými osobami – deťmi i dospelými. 2. Reaguje na neverbálne signály (gestá, mimiku), udržiava očný kontakt, hlasnosť prejavu prispôbuje situácií. 3. Používanie jazyka prispôbuje sociálnym situáciám a vzťahom. 4. Pozná a dodržiava základné pravidlá vedenia dialógu.	Spoločné diskusie učiteľka vedie tak, aby rovnomerne zapájala všetky deti do rozhovorov. Menej aktívne deti nenásilnou formou povzbudzuje, poskytuje im príležitosť – priestor a čas – na vyjadrenie, zabezpečuje podpornú spätnú väzbu, aj zo strany ostatných detí. Učiteľka používa a zdôrazňuje význam zaužívaných fráz a slovných spojení pri vyjadrovaní potrieb a želaní, oslovovaní iných osôb (detí, dospelých), v závislosti od situácie, pri formálnej a neformálnej komunikácii (ako je napr. vykanie dospelým osobám, vyjadrenie prosby, poďakovanie druhým). Učiteľka po dohode s deťmi vymedzí základné pravidlá komunikácie v triede (napr. počúvať, keď druhý hovorí; neskákať mu do reči; prihlásiť sa o slovo), umiestni ich na viditeľné miesto (v podobe piktogramov), dbá na ich dôsledné dodržiavanie.	V akých situáciách dieťa iniciuje komunikáciu? Akým spôsobom? Má problémy s nadväzovaním komunikácie? V akých situáciách? Ak používa dialekt, prepína medzi ním a spisovnou podobou jazyka v závislosti od situácie? V akých situáciách používa dialekt? Akú podobu jazyka preferuje v bežnej komunikácii? Akú podobu jazyka preferuje v bežnej komunikácii? Akú podobu jazyka používa počas vzdelávacích aktivít v MŠ? Rozlišuje medzi neformálnou komunikáciou (s rovesníkmi, súrodencami) a formálnou komunikáciou s dospelými? V akých situáciách (a vo vzťahu k akým osobám) používa vykanie? Používa slová ako „prosím“, „ďakujem“ primeraným spôsobom? Uvedomuje si, že niektoré slová sa nemajú používať? Ako často a v akých situáciách používa

		hanlivé slová? Aké? Používa ich len v komunikácii s rovesníkmi? Používa ich aj v prítomnosti dospelých? Ako sa správa k osobe (dieťaťu alebo dospelému), s ktorou hovorí? Počúva ho, keď hovorí? Čaká, kým ukončí svoj prehovor? Ako získava slovo? Kladie doplňujúce otázky? Čaká na ich zodpovedanie? Zotrúva v téme komunikácie? Dodržiavanie ktorých pravidiel komunikácie mu spôsobuje problémy?
--	--	---

1.2 Artikulácia a výslovnosť

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
5. Vyslovuje správne, zreteľne a plynule všetky hlásky a hláskové skupiny.	Pri hlasnom čítaní deťom učiteľka dbá na zreteľnú artikuláciu. Krátke literárne útvary (básničky, riekanky, vyčítanky) si deti osvojujú spamäti, recitujú ich s dôrazom na správnu výslovnosť. Jazykové hry spestruje učiteľka využívaním špecifických riekaniek so zameraním na precvičovanie problematických spoluhlások (sykaviek, slabikotvorných spoluhlások r, f, l, í, a pod.).	Ako sa správa počas čítania? Sleduje učiteľku pri rozprávaní? Sleduje učiteľku pri čítaní? Ako dlho udrží pozornosť pri počúvaní? Ako reaguje na čítané? Ako vyslovuje jednotlivé hlásky? S výslovnosťou ktorých hlások má problémy? Vyslovuje správne sykavky (s, c, z, dz, š, č, ž, dž)? Vyslovuje správne slabikotvorné spoluhlásky l/ĺ, r/ŕ ?

1.3 Gramatická správnosť a spisovnosť

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
--------------------	--------------------	------------------

6. Formuluje gramaticky správne jednoduché rozvité vety a súvetia. 7. Rozumie spisovnej podobe jazyka.	Jazykové prostredie materskej školy poskytuje dieťaťu vzor spisovnej slovenčiny v jej kultivovanej a vysoko rozvinutej podobe. Dieťa má dostatok príležitostí sledovať, že jazyk používaný v knihách a bežná hovorová reč sa môžu líšiť. Prostredníctvom vhodných textov učiteľka demonštruje, že knižná podoba jazyka je vzorom správneho vyjadrovania sa, vedie deti k porovnávaniu a rozlišovaniu nárečových, hovorových, spisovných a nespisovných slov. Vo vzťahu k osvojovaniu si gramatických pravidiel dohliada na správnosť skloňovania všetkých slovných druhov, časovania slovies, stupňovania prídavných mien a prísloviek.	Vníma rozdiely medzi spisovnou a hovorovou podobou jazyka? Ktoré gramatické pravidlá uplatňuje úspešne? S čím má ešte ťažkosti? Vyjadruje sa spisovne, alebo používa dialekt? Ako reaguje na usmernenie učiteľky? Ako často ho treba usmerňovať a opravovať? Prekáža mu to v komunikácii? Snaží sa opraviť a vyjadriť sa spisovne? Čím sa vyznačujú jeho verbálne prejavy počas čítania kníh a rozhovorov o čítaní? Líšia sa od bežnej komunikácie? V čom?
--	--	---

2 Písaná reč

2.1 Chápanie obsahu, významu a funkcií písanej reči

2.1.1 Poznávanie funkcií písanej reči

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
8. Dokáže jednoducho vysvetliť, prečo je písaná reč dôležitá a uvedie jednoduché príklady.	Učiteľka volí na vzdelávacie aktivity texty rozmanitých žánrov, snaží sa o pestrosť ich využívania. Okrem ľudovej a autorskej poézie, rozprávok a príbehov využíva informačné texty (detské encyklopédie) a ďalšie informačné zdroje, vrátane digitálnych technológií. Prostredníctvom rôznorodých žánrov a ich využívania v rámci vzdelávacích aktivít učiteľka demonštruje funkcie písanej reči tak, aby dieťa získalo predstavu o tom, že písaná reč: - umožňuje dorozumievanie (nad rámec hovorenej reči) v čase neprítomnosti adresáta komunikačného zámeru, - je zdrojom poznatkov, informácií a vedomostí,	Prejavuje snahu a záujem o využitie písanej reči? V akých situáciách, za akým účelom? Prejavuje záujem o „písomnú“ komunikáciu s inými? Chce niekomu „napísať“? Snaží sa sformulovať jednoduchý komunikačný odkaz? Hľadá odpovede na otázky, ktoré ho zaujímajú aj v knihách? Ako sa správa v knižnici? Vie podľa obálky vybrať z police vhodnú knižku? Prejavuje pri čítaní emócie? Aké prejavy emócií u neho prevládajú? Prejavuje pri čítaní radosť, smiech, napätie, smútok, zvedavosť? Sú jeho emočné reakcie vo vzťahu

	- je zdrojom zážitkov (emócií, prežívania, fantázie) a umožňuje ich vyjadrovať, - má mnohoraké praktické využitie (napr. uľahčuje a rozširuje možnosti zapamätania si informácií, umožňuje riadenie vlastnej činnosti aj činnosti druhých, poskytuje informácie o praktických činnostiach). Pravidelným čítaním, bohatou ponukou textových žánrov, možnosťou výberu podľa záujmu detí poskytuje učiteľka bohaté zážitky a skúsenosti s čítaním, podporuje pozitívny vzťah ku knihám a písanej kultúre, prispieva k upevňovaniu čitateľských návykov.	k textom primerané? Prejavuje záujem o čítanie písomných návodov k hrám? Dokáže v činnosti podľa prečítaného návodu postupovať? Aké textové žánre preferuje? Akým spôsobom ich využíva?
--	--	--

2.1.2 Porozumenie explicitného významu textu – slovná zásoba

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
9. Vlastnými slovami vysvetlí význam slov, ktoré pozná (napr. opisom, použitím synonymických výrazov, aj negatívnym vymedzením, teda použitím antoným a i.). 10. Odpovedá na otázky vyplývajúce z textu (napr. udalostí, deja, faktov, informácií a i.). 11. Reprodukuje stručne obsah prečítaného textu.	Pri hlasnom čítaní deťom učiteľka dbá na prozódii (intonáciu, prízvuk, tempo, intenzitu, pauzy), moduláciou hlasu zvýrazňuje rozdiel medzi rozprávačom a priamou rečou rôznych postáv. Učiteľka venuje patričnú pozornosť vysvetľovaniu a vyvodzovaniu významov odvodených, nových a neznámych slov. V následných rozhovoroch, vzdelávacích aktivitách a komunikačných situáciách ich učiteľka opakovane používa, vytvára príležitosti na ich zmysluplné používanie deťmi. V slovných hrách (hľadanie protikladov, prirovnaní, tvorba zdobenín, homonymá, antonymá, synonymá a i.) upevňuje a rozvíja aktívnu slovnú zásobu detí. Počas čítania i po prečítaní textov kladie deťom kontrolné otázky, rekapituluje obsah, udalosti, pri	Ako reaguje na nové neznáme slová? Pýta sa, ak niečomu nerozumie? Rád používa slová, ktoré sa práve naučil? Ako reaguje na položené otázky? Snaží sa odpovedať, aj keď nevie? Aké stratégie pri tom používa? Háda? Rozmýšľa? Snaží sa spomenúť si? Ako často odpovedá správne? Na aký typ informácií? Pri akých textoch a textových žánroch? V akej oblasti vedomostí vyniká?

	náučných textoch fakty, informácie a nové poznatky (<i>Čo nové sme sa dozvedeli? Podľa čoho vieme, že...?</i>)	
--	--	--

2.1.3 Porozumenie implicitného významu textu

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
12. Odpovedá na otázky nad rámec doslovného významu textu a dokáže predvídať dej, domýšľať (dedukovať) obsah, aplikovať informácie z textu v prenesených situáciách a pod. 13. Uvažuje nad informáciami prezentovanými prostredníctvom informačno-komunikačných technológií, porovnáva ich s vlastnou skúsenosťou a s tým, čo vie z iných zdrojov.	V rámci rozhovorov a diskusií k čítaným textom kladie učiteľka rôzne typy otázok, podnecuje deti k rozmyšľaniu o obsahu textu, rozvíja a prehĺbuje porozumenie vo viacerých smeroch a rovinách porozumenia. Učiteľka zaraďuje do činností nielen texty publikované v knižnej alebo časopiseckej podobe, ale aj texty a obsahy sprostredkované informačno-komunikačnými technológiami (napr. texty na internete, obsahy, ktoré sú súčasťou televíznych programov, výučbových programov pre digitálne technológie a digitalizovaných hier pre deti a pod.) Okrem otázok na doslovný význam textu vedie deti k: - predvídaní obsahu, formulovaniu očakávaní, utváraní predstáv, - domýšľaniu obsahu – vyvodzovaniu možných významov (dedukcii), - chápaní súvislostí medzi obsahom textu a reálnym svetom, vlastnými skúsenosťami, rozlišovaniu reálnych a nereálnych, fantazijných obsahov, - aplikácii – používaniu informácií z textu v reálnej situácii (uviesť príklad zo života, postupovať podľa inštrukcií, návodu a pod.), - hodnoteniu – posudzovaniu (napr. správnosti – nesprávnosti konania postáv, dobra a zla, čo sa mu páči – nepáči), - vysvetľovaniu a zdôvodňovaní svojich odpovedí (<i>Prečo si to myslíš? Ako to myslíš?</i>),	Ako reaguje na podnety k predvídaní? Rád si vymýšľa možné scenáre? Vytvára si vlastné predstavy? Ako ich dáva najavo? Sleduje pri čítaní ako sa naplňujú jeho očakávania? Ako na to reaguje? Ako sa menia jeho predstavy počas čítania? Prispôsobuje svoje očakávania významovému kontextu? Sú jeho predpoklady (pod vplyvom textu) čoraz primeranejšie a reálnejšie? Ako pracuje s vlastnou skúsenosťou? Prejavuje sa v jeho odpovediach na otázky? Ako dáva do súvislosti svoje skúsenosti s udalosťami v príbehu? Vie uviesť príklady podobných situácií zo života? Nachádza v čítaných príbehoch súvislosti s reálnym svetom? V akých žánroch? Ako vysvetľuje a zdôvodňuje svoje odpovede? Vie povedať, čo sa mu páčilo/nepáčilo a prečo? Rozlišuje kladné a záporné postavy príbehov? Vie posúdiť ich správanie/konanie? Vie uviesť charakteristické povahové vlastnosti postáv? Uvádza dôvody svojho hodnotenia? Ako reaguje na čítanie náučných textov? Kladie doplňujúce otázky? Je zvedavý na veci, o ktorých sa číta? Aké témy ho najviac zaujímajú? Prejavuje záujem dozvedieť sa niečo nové? Rado sa „chváli“ svojimi vedomosťami? Ako sa zapája do rozhovorov a diskusií o čítaní? Reaguje spontánne, alebo len na podnet učiteľky? Viac hovorí, alebo viac počúva? Zaujíma sa o názory a odpovede ostatných detí? Ako na

14. Obsahy a zážitky z čítania vyjadruje vo výtvarných činnostiach. 15. Obsahy a zážitky z čítania vyjadruje v dramatických a hudobno-pohybových činnostiach.	- kladeniu vlastných otázok. Dôležitou súčasťou pri práci s textami pri spoločnom čítaní sú riadené rozhovory a diskusie (pred, počas, po čítaní). Počas spoločných rozhovorov učiteľka dbá o zapájanie všetkých detí, posmeľuje a poskytuje priestor na vyjadrenie menej aktívnych detí, vyzýva ich, aby sa navzájom počúvali, kládli otázky a odpovedali. Porozumenie čítaných textov sa prehľbuje a upevňuje následnými aktivitami a vzdelávacími činnosťami. Zadané úloh v rámci ostatných vzdelávacích oblastí nadväzujú (v rámci možností) na obsah čítaných textov. Deti majú možnosť vyjadriť svoje pocity, zážitky a získané vedomosti rôznym spôsobom (v rámci výtvarných, hudobno-pohybových či dramatických činností).	ne reaguje? Ako dodržiava komunikačné konvencie? Ako sa dokáže vyjadriť? Vyjadruje sa spisovne? Celými vetami? Ako sa obsahy čítaných textov prejavujú v produktoch činnosti dieťaťa? Stvára svoje zážitky z čítania vo výtvarných činnostiach, hudobno-pohybových, dramatických a rolových hrách? Aké obsahy textov sa snaží vyjadriť? V akých činnostiach? Znárodňuje konkrétne fakty, udalosti a postavy, vystupujúce v textoch? Vyjadruje svoje pocity, zážitky a emócie? Ako a akými prostriedkami? Ako o nich vypovedá? Vie vysvetliť, čo znamenajú? Sú jeho postrehy v niečom zaujímavé alebo originálne? V čom?
---	---	---

2.1.4 Znalosť žánrov a jazykových prostriedkov písanej reči

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
16. Vníma a vie primerane vysvetliť rozdiel medzi poéziou (básničkou) a prozaickými žánrami. 17. Vie primerane vysvetliť rozdiel medzi fiktívnymi a skutočnými príbehmi zo života. 18. Predvída udalosti deja, zápletku, záver príbehu a opiera sa pri tom o poznanie štruktúry rozprávok, príbehov pre deti a bájok.	Dôležitou súčasťou čítania deťom je predstavenie žánra textu. Učiteľka pred čítaním zvolených textov uvedie, o aký žánr ide, používa zodpovedajúce označenie textov, s ktorými pracuje (<i>učíme sa básničku, ideme čítať rozprávku, povesť, bájku, príbeh, pozrieme sa do encyklopédie, vyhladáme si informáciu na internete</i>). Charakteristiky jednotlivých žánrov sú predmetom rozhovorov pred čítaním, následne po prečítaní sa dopĺňajú o nové skúsenosti a postrehy. Pri čítaní príbehov učiteľka s deťmi diskutuje, či sa príbeh mohol reálne stať, ktoré prvky deja áno a ktoré nie, aký bol zámer autora knihy z hľadiska žánru textu (či ide o text, ktorý slúži na zábavu, oddych, ponaučenie, získavanie informácií).	Pozná späť niekoľko básničiek? Má svoje obľúbené rozprávky? Aké textové žánre uprednostňuje? Ako pracuje s reálnymi a nereálnymi informáciami v texte? Zaujíma sa o to, čo sa v príbehu mohlo stať a čo nie? Uvedomuje si a nachádza v literárnom texte možné súvislosti s reálnym životom? Robí to na podnet učiteľky alebo spontánne? Začína chápať súvislosti medzi obsahom a formou písanej reči? Všimá si rôzne spôsoby a prostriedky vyjadrovania významov? Ako chápe symbolický význam slov a slovných spojení? Dokáže ho jednoducho vysvetliť?

19 Dokáže vysvetliť prenesený (symbolický) význam jednoduchých slovných spojení.	Pri čítaní detských literárnych útvarov venuje osobitnú pozornosť použitým jazykovým prostriedkom (vysvetľovaniu prenesených významov, symbolov, prirovnaní). Súčasťou rozhovorov môžu byť aj skúsenosti s čítaním v rodine (čo rodičia čítajú deťom, čo čítajú rodičia, súrodenci, aké knižky majú doma), deti majú možnosť nosiť si z domu vlastné obľúbené knižky.	
--	---	--

2.2 Chápanie formálnych charakteristík písanej reči

2.2.1 Koncept tlače a znalosť knižných konvencií

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
20. Na základe ilustrácie rozpráva vlastný jednoduchý príbeh.	Deti majú príležitosť nahliadnuť do knihy v priebehu toho, ako ju učiteľka číta. Všímajú si pritom, že ilustrácia a text spolu súvisia. Spolu s učiteľkou o tejto súvislosti diskutujú. Ilustrácie k textu učiteľka používa na predvídanie deja príbehu a na reprodukciu prečítaného príbehu.	Ako reaguje na čítanie známej knihy? Aké otázky kladie pri čítaní novej knihy? Ako komentuje ilustrácie pri čítaní príbehu? Opisuje, čo vidí na obrázku? Dopĺňa na ich základe príbeh? Hľadá súvislosti medzi ilustráciou, textom a vlastnými skúsenosťami?
21. Pri činnostiach s knihou rozumie a aktívne (v primeraných ekvivalentoch) používa výrazy ako autor, kniha, strana, spisovateľ.	Pred čítaním knihy učiteľka oboznamuje deti s tým, kto je autorom knihy a ako sa kniha volá. Pred čítaním knihy učiteľka ukáže deťom, kde v knihe nájdu údaje o knihe a ako ich použije pri orientácii v knihe (názov knihy a autora knihy na titulnej strane – o. i. naznačuje začiatok čítania knihy a správne držanie knihy); obsah (pomáha pri vyhľadávaní príbehu v knihe). Pri opätovnom čítaní knihy sa deti pýta, kde je možné nájsť tieto údaje.	Ako využíva ilustrácie z knihy pri prerozprávani príbehu? Zameriava sa na udalosti znázornené na ilustráciách? Ako využíva ilustrácie pri tvorbe vlastného príbehu? Domýšľa si udalosti, ktoré nie sú na ilustrácii znázornené?
22. Používa knihu správnym spôsobom.	Pri individuálnom čítaní alebo čítaní v menšej skupine detí učiteľka prstom ukazuje smer čítania. Vyzýva deti, aby vyhľadali v texte známe (vizuálne zapamätané) slová. Deti si všímajú, ako učiteľka drží knihu, ako v nej listuje, ako číta knihu. Na základe toho potom samé začínajú používať knihu správnym spôsobom, t. j. snažia sa ju čítať s oporou o ilustrácie, sledujú	Zaujíma sa o to, ako učiteľka vie, čo je v knihe napísané? Zaujíma sa o to, ako učiteľka vie, kde je v knihe napísaný príbeh? Zaujíma sa o to, ako učiteľka nájde v knihe známy príbeh? Ako si predstavuje, že kniha vzniká? Ako dieťa manipuluje s knihou? Dodržiava dohodnuté pravidlá? Ako dieťa narába s textom pri prvotných pokusoch o „čítanie“? O ktoré prvky knihy opiera jej „čítanie“? Napodobňuje dospelého pri čítaní textu? Ako?

23. Identifikuje niektoré písmená abecedy.	správny smer čítania (zľava-doprava, zhora-nadol), všímajú si slová v texte, vedia nájsť, kde je napísaný názov knihy a jej autor a pod. Deti majú umožnený samostatný prístup ku knihám, najlepšie umiestneným v triednej knižnici. Knihy sú v nej usporiadané systematicky podľa žánru (napr. rozprávkové knihy, knihy s príbehmi pre deti, knihy detskej poézie, detské encyklopédie). Za predpokladu dodržiavania dohodnutých pravidiel (opatrné zaobchádzanie, odkladanie na pôvodné miesto) môžu s knihami voľne manipulovať (prezeráť si ich a listovať v nich). Vo vzdelávacích aktivitách pripravuje priestor na vyhľadávanie kníh v knižnici a informácií v nich. Učiteľka s deťmi diskutuje o tom, ako kniha vzniká, kto a ako sa podieľa na jej vzniku, akým spôsobom sa k nej dostanú čitatelia. Ako súčasť tohto poznávania môžu navštíviť blízku knižnicu. Učiteľka môže písomne označiť hrové kútiky alebo centrá aktivít v triede (knižnica, polička na odkladanie prác detí, ...), na nástenku a informačné plochy v triede umiestňuje krátke oznamy alebo inštrukcie napísané veľkými tlačenými písmenami, pri zadávaní úloh v skupine dáva deťom (5-6 ročným) postup v podobe stručnej osnovy činností (jednoslovné inštrukcie). Tieto informácie dopĺňa piktogramami činností alebo objektov (Pod pojmom objekt rozumieme predmet, obrázok).	Akú podobu majú prvotné predstavy dieťaťa o písaní? Ako a s akým cieľom používa prvotné pokusy o písanie? Píše pre seba? Píše pre druhých? Podpisuje svoje produkty krstným menom? Ak áno, v akej podobe? Dajú sa v jeho „písomnej“ produkcii identifikovať nejaké slová? Usiluje sa o zdokonalenie formy písma – konvenčnú podobu zápisu? Zaujíma sa o poznávanie písmen abecedy? Aké stratégie pri tom volí? Obracia sa na obrázky maľovanej abecedy, keď sa pokúša niečo zapísať? Dokáže s ich pomocou napísať niektoré písmená veľkej tlačenej abecedy? Obracia sa na obrázky maľovanej abecedy, keď chce niečo prečítať? Dokáže s ich pomocou pomenovať niektoré písmená veľkej tlačenej abecedy?
---	---	--

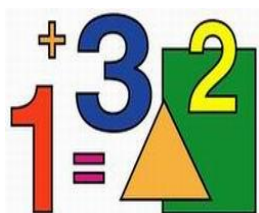
2.2.2 Fonologické procesy a fonologické uvedomovanie

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
24. Sprevádza spievanie piesne alebo recitáciu krátkeho literárneho útvaru rytmickým sprievodom. 25. Rozhodne, či sa dve slová rýmujú. 26. Rozčlení zvolené slová na slabiky. 27. Vyčlení začiatočnú hlásku slova.	Recitovanie básní a spev piesní učiteľka dopĺňa rytmickým sprievodom (napr. tleskaním, rytmizáciou na ľahkoovládateľných hudobných nástrojoch). V texte básní, riekaniek, hádaniek a vyčítaniek deti vyhľadávajú slová, ktoré sú si zvukovo podobné (rýmujú sa), k zadaným slovám vyberajú ďalšie zvukovo podobné slová z radu slov, ktoré ponúka učiteľka alebo navrhujú vlastné slová. Učiteľka pri rytmizácii riekaniek a piesní zdôrazňuje rytmickú štruktúru slova na úrovni slabiky. Vyčlenenie začiatočnej hlásky slova učiteľka modeluje predĺžením doby výslovnosti začiatočnej hlásky alebo jej opakovaným vyslovením (v závislosti od charakteristiky hlásky). Dbá na to, aby deti postupne dokázali základné analyticko-syntetické činnosti so slovami vykonávať samostatne, bez podpory učiteľky.	Ako vníma vzťah medzi slovom a objektom, ktorý označuje? Korešponduje dĺžka zápisu viac s významom (veľkosťou objektu, počtom objektov), ktorý/é označuje? Korešponduje dĺžka zápisu s dĺžkou slova v zvukovej podobe? Ako sa orientuje v zvukovej štruktúre slova? Ktoré analyticko-syntetické činnosti so slovami mu robia problém?

2.2.3 Grafomotorické predpoklady písania

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
28. Kreslí grafomotorické prvky vyžadujúce pohyby dlane a prstov 29. Kreslí grafomotorické prvky vyžadujúce pohyb zápästia 30. Pri kreslení a grafomotorických činnostiach sedí vzpriamene, vzdialenosť očí od podložky je primeraná. 31. Pri kreslení a grafomotorických činnostiach drží ceruzku správnym	Predpokladom rozvoja tejto oblasti je rozvíjanie jemnej motoriky dieťaťa najmä vo vzdelávacej oblasti <i>Umenie a kultúra</i> (výtvarná výchova) a <i>Človek a svet práce</i>. Prostredníctvom výtvarných a pracovných aktivít na voľnej ploche si dieťa rozvíja vizuálno-motorickú koordináciu pohybu ruky, zápästia a prstov pri jej cielenom pohybe. Pri využívaní kresliacich potrieb sa dieťa učí regulovať tlak ruky na podložku. V nadväznosti na to si dieťa osvojuje zvládnutie jednoduchých grafomotorických prvkov vyžadujúcich prácu zápästia (o.i. vertikálne línie, horizontálne línie, krivky, slučky) a dlane a prstov	Ako narába s kresliacou potrebou pri jej použití? Dokáže koordinovať pohyb kresliacej potreby po papieri na základe predlohy? Dokáže napodobniť intenzitu, dĺžku a tvar línie? Aké typy grafomotorických prvkov mu robia problémy? Napodobňuje grafickú stránku písomného prejavu dospelých, aj keď ešte nepozná písmená písanej abecedy?

spôsobom a vyvíja primeranú intenzitu tlaku na podložku.	(o.i. horný a dolný oblúk, lomená línia, vlnovka, ležatá osmička).	
--	--	--

VZDELÁVACIA OBLASŤ : MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

Hlavným cieľom tejto oblasti je poskytnúť základy matematických a informatických poznatkov a zručností, pomocou ktorých sa ďalej rozvíja matematické myslenie a matematické kompetencie nevyhnutné pre vzdelávanie na vyšších vzdelávacích stupňoch.

Prostredníctvom jej obsahu sa začína rozvíjať logické myslenie dieťaťa, chápanie čísel a jednoduchých operácií s nimi, ako aj rozvoj základov algoritmického myslenia.

5.2 Vzdelávacia oblasť Matematika a práca s informáciami

1 Čísla a vzťahy

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky sú platné pre všetky štyri podoblasti.
1. Vymenuje čísla od 1 do 10 tak, ako idú za sebou. 2. V obore od 1 do 10 pokračuje od náhodného čísla v numerickej postupnosti po číslo 10. 3. V obore do 10 určí počítaním po jednej počet objektov v skupine.	Pomocou jednoduchých básničiek hravou formou učiteľka upevňuje poznanie číselného radu najprv do päť, neskôr do desať. V prípade zostupného radu využíva rôzne bežné aktivity – „odštartovanie“, odpočítavanie a pod. Požaduje vymenovanie číselného radu aj od ľubovoľného čísla. Učiteľka deťom umožňuje, aby sa stretávali s najrôznejšími situáciami, pri ktorých sa určuje počet predmetov: - usporiadaných aj neusporiadaných, - všetkých aj len s danou vlastnosťou,	<i>Pri každom matematickom pojme si môže učiteľka o dieťati klásť nasledovné otázky:</i> Prejavuje záujem o konkrétny matematický pojem, alebo má tendenciu sa mu vyhýbať ? Zaujal ho konkrétny matematický pojem? Aké otázky pri ňom kladie, aké má komentáre? Rozumie správne konkrétnemu matematickému pojmu? Správne reaguje pri jeho vyslovení? Používa ho pri komunikácii s učiteľkou, s ostatnými deťmi? Pri akých aktivitách využíva konkrétny matematický pojem, akým spôsobom? Ako často ho využíva mimo matematických aktivít, v bežnom živote?

4. V obore do 10 vytvorí skupinu predpísaných objektov s určeným počtom a zo skupiny predmetov oddelí skupinu s určeným počtom. 5. V obore do 6 pomocou hmatu alebo sluchu určí počet predmetov v skupine a vytvorí skupinu predmetov s určeným počtom. 6. Pridá ku skupine a odoberie zo skupiny skupinu s daným počtom.	- ktoré sú neustále k dispozícii, ale aj takých, ktoré sú k dispozícii len určitý čas. Pri menej prehľadných situáciách ukazuje, ako si pri zisťovaní počtu môžeme pomáhať chodením pomedzi predmety, úpravou objektov (zmena polohy, robenie značky, na započítanom objekte) a vytvára príležitosti na ich osvojenie si deťmi. Učiteľka deťom umožňuje, aby sa stretávali s najrôznejšími situáciami, pri ktorých sa počet objektov zisťuje len pomocou: - hmatu (napr. pod dekou, v rukách za chrbtom, so zakrytými očami, ...); - sluchu (dieťa určuje slabiky v slove; rôzne zvuky – počet tliesknutí , dupnutí, zat'ukaní, úderov na bubon, triangel, ...). Zisťovanie počtu umožňuje učiteľka deťom využívať v rôznorodých prostrediach (tieto prostredia využíva aj na zadávanie úloh, ktoré nemajú riešenie, alebo majú viac riešení), ako napríklad sú: - stolné hry, kde sa činnosť odvíja od hľadania a prikladania dielikov s rovnakým počtom (princíp domina) až po hry, kde sa pohybuje hracia figúrka na základe počtu, - hry so symbolickými peniazmi a tovarom (zisťovanie ceny nákupu, porovnávanie cien nákupov, koľko nám chýba, koľko je navyše), rozmieňanie (aj na predpísaný počet), čo sa dá kúpiť za peniaze (aj pre predpísaný počet kusov tovaru), - prostredia iných vzdelávacích oblastí. Precvičovacie aktivity na určovanie počtu organizuje aj formou rôznych hier a súťaží v menších skupinkách, napr. pre trojice (jeden v určenej forme vytvára počet, druhý ho určuje a tretí určuje, či to prvý a druhý urobil správne; v činnostiach sa striedajú).	Používa konkrétny matematický pojem v otázkach a pokynoch? Ako často? Úspešne? Zároveň pri všetkých týchto sledovaniach v časovom horizonte môže pozorovať, ako sa vyvíja - spontánnosť, - frekvencia - úspešnosť jeho používania (od nesprávneho cez čiastočne správne až po správne používanie, či sa postupne menej mýli, či objavuje chyby u iných a u seba). <i>Pri každej matematickej aktivite si učiteľka môže o dieťati klásť nasledujúce otázky:</i> Zapája sa do konkrétnej matematickej aktivity? Do akej miery ju iniciuje? Pridáva sa ku aktivite spontánne? Je v nej úspešný? Čo ho na nej baví a čo nie? Vie pri konkrétnej aktivite diskutovať, klásť otázky? Pokúša sa o argumentáciu? Sú jeho vystúpenia správne, alebo sa vyjadruje nepresne? Aký typ pomoci potrebuje na zvládnutie konkrétnej aktivity? Vyказuje rastúcu úspešnosť v konkrétnej aktivite? Zvyšuje sa jeho sebavedomie/istota pri činnosti (menej sa mýli, objavuje chyby)? Zároveň pri všetkých týchto sledovaniach môže pozorovať, - v ktorých typoch aktivít je úspešný, - či to súvisí so záujmom o túto aktivitu. Vidí v jednotlivých číslach univerzálny model pre počet? Vie to použiť pri riešení úloh? Zlepšuje sa vo využívaní rôznych symbolov, modelov? Ako často a do akej miery ich používa správne?
--	---	--

7. Pomocou určovania počtu rieši kontextové úlohy s jednou operáciou , kde sa pridáva, odoberá, dáva spolu a rozdeľuje. 8. Pre dve skupiny objektov určí, kde je viac a kde menej objektov podľa zisteného počtu objektov v skupinách (do 10 prvkov v skupine). 9. Bez zisťovania počtu pre dve skupiny objektov určí, kde je viac a kde menej objektov. 10. Bez zisťovania počtu manipuláciou rozdelí skupinku predmetov na 2 alebo 3 skupinky s rovnakým počtom. 11. Bez zisťovania počtu rozdelí (ak to ide) skupinku obrázkov na 2 skupinky s rovnakým počtom.	Učiteľka oboznamuje deti s tým, ako sa dá postupné zisťovanie jednotlivých počtov využiť pri riešení jednoduchých úloh, kde sa pridáva, odoberá, dáva spolu a rozdeľuje. Učiteľka vytvorí deťom dostatok príležitostí stretávať sa s používaním rôznych symbolov, modelov pri riešení týchto úloh, vedie ich k tomu, aby ich postupne aj samy začali používať pri riešení jednoduchých abstraktnejších úloh (ovečky budú zelené kocky, miesto každého zajaca nakreslíme klieťku, v ktorej je, ...). Učiteľka vytvára situácie, kde sa rozdeľuje na dve alebo tri časti s rovnakým počtom a nechá deti úlohu riešiť intuitívne (bez počítania). Následne vedie deti ku kontrole, či sú skupiny správne rozdelené. Pri tom sa deti stretávajú aj s možnosťou, že sa skupiny zadaným spôsobom rozdeliť nedajú (riešenie neexistuje). Učiteľka deťom ukazuje, že striedavým značením po jednom v dvoch skupinách (dávaním do dvojíc) môžeme aj bez určovania ich počtu: - porovnať počty dvoch skupín, - vytvoriť rovnako veľa objektov ako má určená skupina objektov, - rozdeliť (pokiaľ to ide) skupinu obrázkov na dve časti s rovnakým počtom.	
---	---	--

2 Geometria a meranie

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
12. Určí (označí) objekt na základe popisu polohy pomocou slov a slovných spojení hore, dole, vpredu, vzadu, nad, pod, pred, za, medzi, na (čom, kom), v (čom, kom), vpravo, vľavo, v rohu, v strede (miestnosti, obrázka ...). 13. Pomocou slov a slovných spojení hore, dole, vpredu, vzadu, nad, pod, pred, za, medzi, na (čom, kom), v (čom, kom), vpravo, vľavo, v rohu, v strede (miestnosti, obrázka ...) opíše polohu objektu, umiestni predmet podľa pokynov, dá pokyn na umiestnenie predmetu na určené miesto. 14. Pomocou slov a slovných spojení hore, dole, vpredu, vzadu, nad, pod, pred, za, medzi, na (čom, kom), v (čom, kom), vpravo, vľavo, v rohu, v strede (miestnosti, obrázka ...) dokreslí obrázok podľa pokynov, dá pokyn na dokreslenie obrázka na určené miesto. 15. Určí (aj len hmatom), pomenuje a vymodeluje guľu, kocku, valec. 16. Postaví stavbu z primeraného množstva (do 10) stavebnicových dielcov podľa predlohy, podľa pokynov, na danú tému. 17. V skupine útvarov identifikuje (aj	Učiteľka umožňuje deťom využívať orientáciu v priestore, roviny a rade v rôznorodých situáciách a hrách. Pritom sa snaží o rozvíjanie všetkých pojmov spojených s orientáciou. Iniciuje činnosti, pri ktorých deti spontánne opisujú polohu objektu, prípadne ho umiestňujú na dané miesto (skrývačky). Učiteľka pomocou modelov, neskôr aj obrázkami predstavuje geometrické útvary, jednoducho opíše ich vlastnosti, necháva ich deti opakovane identifikovať. Umožňuje využívať rôzne stavebnice na stavanie a skladanie podľa predlohy, podľa popisu, podľa určených pravidiel, na danú tému. Organizuje aj situácie, kde rozhodujúcim zmyslom je hmat. Vedie deti k tomu, aby skúšali popisovať daný geometrický objekt, hľadali spoločné aj odlišné vlastnosti dvoch konkrétnych geometrických objektov, vedeli zdôvodniť, prečo daný objekt nemôže byť určený objekt (a to aj len pomocou hmatu). Iniciuje činnosti, pri ktorých sa deti s rovinnými útvarmi stretávajú predovšetkým prostredníctvom telies (napríklad otáčanie stien telesa, obkresľovanie (kreslenie pôdorysu),	Evaluačné otázky sú platné pre všetky štyri podoblasti.

hmatom) kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník. 18. Približne nakreslí kruh, štvorec, obdĺžnik, trojuholník. 19. Poskladá z primeraného množstva útvarov obrázkov podľa predlohy, pokynov a na danú tému. 20. Nakreslí, rozlíši, vymodeluje a pomenuje rovnú a krivú čiaru. 21. Využíva čiarový pohyb na spájanie bodov do obrazcov, kreslenie obrysov či identifikáciu cesty v obrazci (v bludisku, na jednoduchej mape). 22. Na základe pokynov daných pomocou symbolov ↓, ←, →, ↑ (alebo pomocou iných dohodnutých symbolov pre pohyb v štvorcovej sieti) sa dokáže pohybovať v štvorcovej sieti. 23. Odmeria vzdialenosť a určený rozmer predmetu (v skutočnosti, aj na obrázku) odhadom a pomocou určenej aj zvolenej neštandardnej jednotky (krok, dlaň, pomocný predmet). Výsledok merania vysloví počtom použitých jednotiek merania (v obore do 10). 24. Odhadom aj meraním porovná dva	prestrkávanie telies cez „tesné“ otvory, ...). Vedie deti k tvorbe najmä rovinných útvarov. Umožňuje pri tom používať čo najrôznejšie formy (kreslenie, strihanie, lepenie , skladanie, lámanie, modelovanie, ...). Precvičovacie aktivity na určovanie objektu a jeho vlastností organizuje aj formou rôznych hier a súťaží v menších skupinkách, napr. pre trojice (jeden určí, aké teleso má vybrať, druhý to vykoná a tretí určuje, či to prvý a druhý urobil správne; v činnostiach sa striedajú). Iniciuje činnosti, pri ktorých sa kreslia, obťahujú rovné, krivé aj uzavreté čiary rôznej hrúbky. Na kreslenie čiar organizuje rôznorodé činnosti a hry, ako napríklad: - riešenie bludísk, - postupné spájanie obrázkov v určenom poradí nepretínajúcimi sa čiarami, - spájanie dvojíc určených (popísaných) dvojíc obrázkov nepretínajúcimi sa čiarami, - nájdenie druhého konca čiary. Zabezpečí, aby deti používali kartičky so symbolmi ↓, ←, →, ↑ (alebo kartičky s inými dohodnutými symbolmi pre pohyb v štvorcovej sieti) a aj pomocou spojených pokynov (napríklad: najprv 3-krát ← a potom 2-krát ↑). Učiteľka predstavuje deťom meranie prostredníctvom jednoduchých hier, v ktorých porovnávajú či určujú dĺžku predmetov a porovnávajú či určujú vzdialenosť (napríklad krokmi, dlaňami, pomocnými predmetmi a pod.). Iniciuje opakovanie týchto meraní a	
--	--	--

predmety podľa veľkosti určeného rozmeru (dĺžka, výška, šírka, hrúbka). Výsledok porovnania vysloví pomocou stupňovania prídavných mien (dlhší, kratší, širší, nižší, užší...). 25. Pri usporiadaní 3 predmetov určí predmet s najväčším zvoleným rozmerom. Túto skutočnosť vysloví pomocou slov s predponou naj (najdlhší, najkratší, najužší, najtenší ...). 26. Usporiada podľa veľkosti určeného rozmeru 3 až 4 predmety. 27. V usporiadanom rade určí objekt na základe slov prvý, druhý, tretí, štvrtý, posledný, predposledný, pred, za, hneď pred a hneď za. 28. Opíše polohu predmetov v usporiadanom rade a umiestni v ňom predmet podľa týchto pokynov.	diskutuje s deťmi o nepresnosti merania. Umožní deťom, aby merali pomocou neštandardných jednotiek dĺžky (napr. špagátu či prúžku papiera). Vytvára rôzne situácie na porovnávanie predmetov (pri porovnaní viacerých predmetov aj vyberanie naj...) pomocou veľkosti zvoleného rozmeru (dĺžka, výška, šírka, hrúbka...) a to odhadom aj meraním. Pri porovnávaní odhadom robia deti kontrolu odhadu meraním. Učiteľka nechá deti porovnať a usporiadať útvary v ich celkovej veľkosti a jednotlivých rozmeroch V bežných situáciách zo života (príchod pretekárov do cieľa, čakanie v rade na obed, na lístky) a v rozprávkových situáciách (O rukavičke, O pampúšikovi) učiteľka spolu s deťmi popisuje polohu osôb, postáv ... pomocou daných pojmov. Dramatizáciou vedie deti k orientácii v usporiadanom rade.	
---	---	--

3 Logika

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
29. Vytvorí (nakreslí) podľa daného vzoru (do 6 objektov) alebo pravidla jednoduchú postupnosť objektov. 30. Pokračuje vo vytvorenej postupnosti predmetov alebo nakreslenej	Učiteľka zabezpečí, aby deti absolvovali čo najrôznejšie činnosti a formy dopĺňania pravidelností a určovaní vzorov. Organizuje činnosti, kde deti opakujú pravidelne sa meniace zvuky (hovorené,	Evaluačné otázky sú platné pre všetky štyri podoblasti.

postupnosti obrázkov. Predmety môžu byť celkom odlišné, alebo sa líšia iba farbou či veľkosťou.	napríklad la, li, li, la, li, li, la, prípadne pravidelné zvuky vyťukávajú, bubnujú, vydupávajú a pod.).	
31. Objaví a jednoducho opíše pravidlo postupnosti.	Organizuje hry, kde deti opakujú pravidelne sa meniace jednoduché činnosti (napríklad drep, drep, vzpažiť a pripažiť, napríklad drep, drep, vzpažiť a upažiť ...).	
32. Rozhodne o pravdivosti (áno/nie, platí/neplatí) jednoduchých tvrdení.	Prepája úlohy na pravidelnosť s estetickým vnímaním a bežným životom. Iniciuje hľadanie pravidelností okolo nás. Deti identifikujú vzor, ktorý sa opakuje napríklad na oblečení, v rôznej výzdobe, v prírode. Identifikujú postupnosť (napríklad po lete príde vždy jeseň), v určitej postupnosti vzorov môžu identifikovať dvojicu vzorov, ktoré vždy idú po sebe a pod.	
33. Rozhodne, či daný objekt má/nemá danú vlastnosť.		
34. Zo skupiny objektov vyberie všetky objekty s danou vlastnosťou (napr. farba, tvar, veľkosť, materiál a pod.).	Umožní deťom vytvárať pri stavbách pravidelnosť (napríklad vyplň rám týmito kockami tak, aby sa červená a modrá kocka nestretávali a pod.).	
35. Roztriedi objekty v skupine na základe určenej vlastnosti (napr. farba, tvar, veľkosť, materiál a pod.).	Postupne prenáša zodpovednosť za rozhodovanie (je to dobre, má to dobre a pod.), pri vhodných úlohách iniciuje kontrolu nájdených riešení.	
36. Vytvorí dvojicu objektov na základe danej logickej súvislosti.	Snaží sa aj pri bežných situáciách a činnostiach nechať deti triediť a vyberať objekty s danou vlastnosťou (rozdeľte autá na nákladné a osobné, jednu skupinu budú tvoriť dievčatá, čo majú na sebe niečo žlté a pod.).	

4 Práca s informáciami

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
37. Ovláda základy práce s digitálnymi technológiami, vie ovládať digitálne hry či používať digitálne animované	Učiteľka využíva digitálne pomôcky pre predškolský vek, ktoré má materská škola k dispozícii na zoznamovanie sa a ovládanie	Evaluačné otázky sú platné pre všetky štyri podoblasti.

programy určené pre danú vekovú skupinu a pod. 38. Na niektorej z dostupných digitálnych pomôcok (podľa možnosti konkrétnej materskej školy), ktorá simuluje pravouhlý pohyb v štvorcovej sieti (po štvorčekoch aj po vrcholoch), vie pomocou tlačidiel prejsť určenú trasu a to aj s prekážkami, pri tom zbiera a ukladá určené predmety, dodržiava správne poradie činností. Naraz dokáže naplánovať až 4 kroky takejto cesty. 39. Na niektorej z dostupných digitálnych pomôcok (podľa možnosti konkrétnej materskej školy), vie kresliť, farebne vyplňať uzavreté plochy, vyberať a umiestňovať obrázky.	základných činností, ktoré poskytujú špeciálne podrobnejšie ovládanie digitálnych pomôcok a hier, ktoré stimulujú: - pohyb po štvorcovej sieti, - vyfarbovanie čiar a uzavretých plôch, - hľadanie a prenášanie predmetov na určené miesto. Podľa možnosti materskej školy vytvára maximálny priestor na zoznamovanie sa a ovládanie tých digitálnych pomôcok a hier, ktoré umožňujú plánovanie viacerých krokov.	
---	---	--

VZDELÁVACIA OBLASŤ: ČLOVEK A PRÍRODA

Hlavným cieľom vzdelávacej oblasti Človek a príroda je počiatkový rozvoj prírodovednej gramotnosti. Úlohou učiteľky je viesť deti k vyjadrovaniu aktuálnych predstáv o predmetoch, javoch a situáciách určených vzdelávacím štandardom tak, aby malo každé dieťa možnosť vyjadriť svoju predstavu a prostredníctvom premyslených podnetov učiteľky ju meniť a zdokonaľovať.

3 Vzdelávacia oblasť Človek a príroda

1 Vnímanie prírody

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
--------------------	--------------------	------------------

1. Rozpráva o prírodných reáliách známeho okolia.	Učiteľka vytvára situácie, v ktorých majú deti možnosť prezentovať aktuálne predstavy o prírodných javoch, predmetoch a situáciách.	Ako sa vyjadruje o prírode? Aké otázky kladie pri pozorovaní prírodných predmetov, javov, situácií?
2. Triedi prírodné reálie podľa rôznych identifikovaných znakov.	Porovnáva detské predstavy a zdôrazňuje rozdiely.	Aká je kresba pozorovanej reality?
3. Odlišuje živé od neživých súčastí prírody.	Určuje kategórie triedenia rôznych prírodných objektov a zisťuje, do akej miery deti pri triedení premýšľajú.	Čím argumentuje, keď diskutuje o svojej predstave, vysvetlení pozorovaného prírodného javu, predmetu, pozorovanej situácie?
4. Vymenuje ročné obdobia.	Vytvára situácie, v ktorých je úlohou detí triediť prírodné objekty podľa znaku, ktorý si určia deti a zisťuje, ako exaktne pracujú so zvoleným kritériom.	Ako triedi prírodné objekty v prípade určeného kritéria triedenia?
5. Uvedomuje si zmeny v prírode počas roka.	Špeciálne sa venuje odlišovaniu živej a neživej prírody, diskutuje s deťmi o prejavoch života.	Ako vyjadruje svoje predstavy o prírodných javoch, predmetoch, situáciách?
6. Identifikuje prvky počasia a realizuje krátkodobé pozorovania zmien v počasi.	Učiteľka sa rozpráva s deťmi o pozorovateľných zmenách v prírode, ktoré nastávajú v dôsledku zmien ročných období.	Ako manipuluje so živými organizmami?
	Učiteľka diskutuje s deťmi o daždi, vetre a oblačnosti, spolu sa venujú jednoduchému krátkodobému pozorovaniu zmien počasia.	Čo si všíma na prírodných reáliách? Je voči prírodnému prostrediu zvedavé?

2 Rastliny

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
7. Identifikuje rôznorodosť rastlinnej ríše.	Učiteľka vytvára také situácie, v ktorých deti porovnávajú jednotlivé časti rôznych rastlín, napríklad stoniek, listov, kvetov, koreňov, či plodov. Uvažujú spolu nad významom rôznorodosti.	Aké otázky kladie pri pozorovaní rastlín? Aká je kresba pozorovanej reality (napr. snaží sa zachytiť do kresby detaily rastliny, ktorými je daná rastlina špecifická; vie zachytiť svoj predpoklad o kľčení rastlín kresbou; vie zakresliť výsledok pozorovania)?
8. Uvedie potravinový a technický úžitok niektorých úžitkových rastlín a húb.	Učiteľka sústreďuje pozornosť detí na hľadanie spoločných a rozdielných znakov rôznych rastlín, používa na to rastliny blízkeho okolia (školský dvor), resp. rastliny, ktoré deti poznajú (s dôrazom na úžitkové, liečivé rastliny).	Ako triedi rastliny v prípade určeného kritéria triedenia (napr. sústreďuje sa pri triedení rastlín na porovnávanie veľkosti, tvaru a farby jej rôznych častí – koreň, stonka, list, kvet plod)?
9. Rozpozná vybrané poľnohospodárske rastliny.	Učiteľka dáva dôraz na spoznávanie vybraných liečivých a jedovatých rastlín. Venuje sa objasneniu úžitku z pestovania rastlín a upozorňuje na nebezpečenstvo, ktoré predstavujú jedovaté rastliny.	Ako zdôvodňuje triedenie predmetov, ak je jeho úlohou vytvoriť kritérium triedenia objektov (napr. triedi listy rastlín podľa veľkosti a po vytriedení zdôvodní, ukáže na predmete, prečo zaradil list do skupiny veľkých listov rastlín)?
10. Rozpozná rôzne druhy ovocia a	Učiteľka vedie deti k rozpoznávaniu (podľa reálnej	Ako vyjadruje svoje predstavy o prírodných javoch,

zeleniny a uvedomí si význam ich konzumácie pre správnu životosprávu. 11. Uvedie niektoré životné prejavy rastlín. 12. Opíše podmienky zabezpečujúce klíčenie a rast rastliny.	rastliny alebo jej realistického zobrazenia) vybraných poľnohospodárskych rastlín typických pre danú lokalitu. Učiteľka diskutuje s deťmi o rôznych druhoch ovocia a zeleniny, objasňuje spôsob získavania lokálnych druhov ovocia a zeleniny tak, aby si deti uvedomili, že ovocie a zelenina sú rastlinného pôvodu a získavajú sa pestovaním v záhradách, sadoch a na poliach. Venuje sa aktivitám zameraným na skúmanie klíčenia a rastu rastlín ako dvoch špecifických procesov. Vedia deti tak, aby si uvedomili, že klíčenie a rast rastliny sú prejavom jej života. Klíčenie a rast rastlín vysvetľuje na príklade pestovania vybraných poľnohospodárskych plodín; venuje sa objasňovaniu spôsobu rozmnožovania rastlín. Vytvára aktivity, v ktorých deti spoznávajú úžitok z húb (kvasnice, jedlé huby), ale uvedomia si aj ich nebezpečenstvo (plesne, jedovaté huby).	predmetoch, situáciách (napr. má snahu vyjadriť predstavu o podmienkach klíčenia semien tak, aby bola poslucháčmi pochopená)? Ako manipuluje s rastlinami ako živými organizmami?
---	---	---

3 Živočíchy

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
13. Identifikuje rôznorodosť živočíšnej ríše 14. Identifikuje niektoré životné prejavy živočíchov. 15. Vie, že rôzne druhy živočíchov vyžadujú pre svoj život rôzne druhy potravy. 16. Rozpoznáva mláďatá vybraných živočíšnych druhov a pomenúva ich.	Učiteľka vedie deti k pozorovaniu a porovnávaniu rôznych živočíchov podľa vonkajších znakov ich tiel, podľa rôznych spôsobov ich pohybu v prostredí, podľa rôzneho spôsobu získavania potravy a k porovnávaniu podmienok, v ktorých rôzne živočíchy žijú. Pri pozorovaní živočíchov sa zameriava na tie, ktoré sa nachádzajú v blízkom okolí (napr. na školskom dvore) alebo na tie, s ktorými majú deti skúsenosti (rôzne druhy hmyzu, živočíchy chované pre úžitok), resp. sú v blízkom okolí pozorovateľné.	Aké otázky kladie pri pozorovaní živočíchov? Ako triedi živočíchy v prípade určeného kritéria triedenia (napr. sústreďuje sa pri triedení živočíchov na určené znaky)? Ako zdôvodňuje triedenie živočíchov, ak je jeho úlohou vytvoriť kritérium ich triedenia s cieľom ich detailného pozorovania (napr. triedi podľa spôsobu pohybu živočíchov; podľa počtu končatín a pod.)? Ako manipuluje so živými organizmami? Čo si všíma na živočichochoch?

17. Opíše spôsoby starostlivosti o niektoré živočíchy.	Učiteľka vedie deti k spoznávaniu spôsobu života vybraných druhov živočíchov (napr. mačka, dážďovka, motýľ).	
18. Identifikuje rôznorodosť spôsobu života živočíchov.		

4 Človek

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
19. Opíše ľudské telo v základných anatomických kategóriách	Učiteľka vytvára situácie, v ktorých učí deti rozpoznávať a pomenovávať základné pozorovateľné anatomické kategórie. Venuje sa objasňovaniu prejavov života človeka (dýchame, prijímame potravu, vylučujeme nepotrebné zvyšky, pohybujeme sa, rastieme a pod.).	Aké otázky kladie pri pozorovaní vlastného tela? Aká je kresba predstavy dieťaťa o fungovaní ľudského tela (napr. snaží sa zachytiť do kresby skúsenosti a zistené informácie; sústreďuje sa pri tvorbe nákresu na reálne prvky; má snahu vysvetľovať svoju kresbu)?
20. Opíše základné fyziologické funkcie ľudského tela – dýchanie, trávenie, pohyb, krvný obeh, zmyslové vnímanie.	Diskutuje s deťmi o procesoch, ktoré prebiehajú v ľudskom tele: dýchanie, trávenie, krvný obeh, zmyslové vnímanie. V diskusii sa zameriava na identifikáciu aktuálnych predstáv detí o uvedených procesoch a predstavu rozvíja na základe skúmania vnímateľných prejavov uvedených fyziologických funkcií (napr. skúmajú, ako zistíme, že človek dýcha; pozorujú prejavy trávenia a vylučovania; pozorujú a zisťujú, ako sa prejavuje srdcová činnosť v pokoji a pohybe; skúmajú, ako a čím spoznávame prostredie a pod.).	Ako vysvetľuje fungovanie ľudského tela? Čo si všíma na ľudskom tele

5 Neživá príroda

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
21. Uvedie príklady, kde všade sa v prírode	Učiteľka zisťuje predstavy detí o prítomnosti vody v prírode, vedie ich k pozorovaniu prítomnosti vody v	Ako dieťa postupuje, aby zistilo o pozorovanom jave, situácii viac?

nachádza voda.	kvapalnom, pevnom aj plynnom skupenstve (bez zavedenia pojmov).	Aké otázky kladie pri pozorovaní prvkov neživej prírody?
22. Pozná význam vody pre rastliny, živočíchy a človeka.	Diskutuje s deťmi o význame vody pre človeka, rastliny a živočíchy, pričom súčasťou diskusie je aj problematika znečistenia vody rôznymi látkami, ktoré je aj nie je možné vo vode vidieť, či inak vnímať (čuchom, hmatom a pod.). Napríklad vedie deti k porovnávaniu vody pochádzajúcej z rôznych zdrojov. Špecifikuje pitnú vodu a objasňuje nebezpečenstvo pitia vody z neznámych zdrojov.	Ako experimentuje s prvkami neživej prírody? Ako opisuje svoje postupy pri experimentovaní s prvkami neživej prírody?
23. Uvedie príklady javov, v ktorých je možné vnímať prítomnosť vzduchu.	Učiteľka s deťmi diskutuje o prejavoch pohybu vzduchu, ktoré poznajú z bežného života (prievan, vietor, pohyb teplého vzduchu nad výhrevnými telesami a pod.). Učiteľka vytvára situácie, v ktorých majú deti možnosť vnímať prítomnosť vzduchu rôznymi zmyslami (napr. fúkanie vzduchu do vody slamkou; vytlačanie vzduchu zo špongie pod vodou, nafukovanie balóna a pod.). Diskutuje s deťmi o význame vzduchu pre život človeka, rastlín a živočíchov.	Čo si všima na prvkoch neživej prírody
PV 24. Opíše Zem ako súčasť vesmíru.	Učiteľka diskutuje s deťmi o ich predstavách o Zemi ako o vesmírnom telese (používa najmä glóbus). Diskutuje s deťmi o rôznych vesmírnych telesách, najmä o Zemi a iných planétach, Slnku a iných hviezdach a o Mesiaci a iných obežniciach planét. Diskutuje o spôsoboch, pomocou ktorých človek skúma vesmír.	

6 Prírodné javy

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
--------------------	--------------------	------------------

1. Opíše vybrané prírodné javy a podmienky zmeny ich fungovania na základe vlastného pozorovania a skúmania (svetlo a tieň, teplo a horenie, topenie a tuhnutie, vyparovanie, rozpúšťanie, zvuk, sila a pohyb).	Učiteľka zisťuje aktuálne predstavy detí o vybraných prírodných javoch a ďalej ich spolu s deťmi skúma: <i>Svetlo a tieň</i> - Identifikujú spolu zdroje svetla a to, ako je možné svetlo vytvoriť. Skúmajú tvorbu tieňa, jeho predlžovanie a skracovanie, pozorovanie tieňa v exteriéri v súvislosti so zdanlivým pohybom Slnka po oblohe a pod. <i>Teplo a horenie</i> - Identifikujú zdroje tepla, diskutujú o tom, ako je možné teplo tvoriť, o podmienkach horenia a následne aj o protipožiarnych opatreniach a pod. <i>Topenie a tuhnutie</i> - Pozorujú zmenu vlastností látok vplyvom tepla, skúmajú bežne dostupné látky, s ktorými sa bezpečne manipuluje – ľad, čokoláda, maslo a pod. <i>Vyparovanie</i> - Pozorujú zmenu vody na vodnú paru. Učiteľka vedie deti k diskusii o bežne pozorovaných javoch súvisiacich s vyparovaním tak, aby si uvedomovali, čo sa deje s vodou napríklad pri sušení bielizne, vlasov, mláky. <i>Rozpúšťanie látok vo vode</i> – Učiteľka vedie deti ku skúmaniu toho, aké látky sa vo vode rozpúšťajú, kedy sa rozpúšťajú rýchlejšie. Zameriava sa na látky, s ktorými majú deti skúsenosť – cukor, soľ, príprava kávy, čaju. Diskutuje s deťmi o tom, čo sa s látkami stane pri rozpúšťaní, pokúšajú sa získať látky z vody späť. <i>Zvuk</i> - Učiteľka vytvára príležitosť na sledovanie rôznych spôsobov vzniku zvukov a o spôsobov ich zosilňovania a zoslabovania. Deti sa napríklad pokúšajú usmerňovať zvuk papierovými lievikmi alebo skúmajú prenos zvuku po „špagátovom telefóne“. <i>Sily a pohyb</i> – Vytvára situácie, ktoré umožňujú zistiť, ako je možné dostať predmety do pohybu. Deti skúmajú a porovnávajú veľkosť dvoch síl pôsobiacich opačným smerom v ťahu aj tlaku; skúšajú zmeniť smer pôsobenia určitej sily (napríklad proti pádu predmetov, pohybu predmetov v prievane a pod.). <i>Magnetizmus</i> – Učiteľka vedie deti ku skúmaniu toho,	Aké otázky kladie pri pozorovaní prírodných javov? Čím argumentuje, keď diskutuje o svojej predstave o vysvetlení pozorovaného prírodného javu, situácie? Ako vyjadruje svoje predstavy o vybraných prírodných javoch? Ako experimentuje s prírodnými javmi? Ako opisuje svoje postupy pri experimentovaní s prírodnými javmi?
--	---	---

	ktoré predmety sú priťahované magnetom a ku skúmaniu vzájomného správania sa magnetov voči sebe. <i>Voľný pád predmetov</i> – Učiteľka navodzuje situácie umožňujúce sledovať spôsob pádu predmetov k zemi (rýchlosť pádu rôznych predmetov) a následne sledovať možnosti zrýchlenia a spomalenia pádu predmetov.	
--	---	--

VZDELÁVACIA OBLASŤ: ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Hlavným cieľom vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť je viesť dieťa k základnej orientácii v blízkom spoločenskom prostredí – v jeho časových, priestorových, sociálnych, medziľudských vzťahoch. Táto vzdelávacia oblasť sa orientuje na poznávanie spoločenského prostredia a na prosociálnu výchovu.

5.4 Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť

1 Orientácia v čase

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
- Opíše režim dňa. - Plynule rozpráva o svojich záľubách aj povinnostiach. - Správne používa pojmy včera, dnes a zajtra.	Učiteľka vedie deti k uvedomovaniu si postupnosti činností, ktoré tvoria v materskej škole a doma režim dňa. Spolu sa o jednotlivých činnostiach rozprávajú a pokúšajú sa zdôvodňovať význam jednotlivých činností. Učiteľka sa rozpráva s deťmi o čase strávenom doma a čase strávenom v materskej škole. Spolu sa rozprávajú o význame záľub a deti si svoje záľuby vzájomne porovnávajú. Rozprávajú sa o povinnostiach v rámci režimu dňa (napríklad čistiť si zuby, ísť včas spať).	Ako sa dieťa prispôsobuje režimu dňa? Ako dieťa trávi čas doma, aké má záľuby? Ako dieťa chápe plynutie času prostredníctvom blízkych spomienok a blízkych plánov do

4. Vie, koľko má rokov, pozná ročné obdobie, príp. aj mesiac svojho narodenia. 5. Orientuje sa na elementárnej úrovni v časových vzťahoch dňa, týždňa, mesiaca a roka.	Učiteľka vytvára situácie, v ktorých majú deti možnosť rozvíjať si adekvátne používanie pojmov vyjadrujúcich časové súvislosti, najmä: včera, dnes, zajtra, dávno, teraz, potom (napríklad pri opise zážitkov, záľub, plánov na prázdniny, rodokmeňa a pod.). Vedie deti k tomu, aby sa orientovali v časových súvislostiach dňa, týždňa a roka v spojení s konkrétnymi činnosťami (napríklad režim dňa, oslavy a sviatky, dni pracovného voľna a pod.) a prostredníctvom rozlišovania podstatných znakov (napríklad ročných období, jednotlivých fáz dňa a pod.). Učiteľka sa s deťmi rozpráva o meraní času hodinami a kalendárom. Oboznamuje ich so základnou funkciou hodín a kalendáru (čo merajú, ako sa používajú).	budúcnosti (včera, dnes, zajtra)? Ako vníma dieťa minulosť (napr. nezvratnosť situácií)?
--	---	--

2 Orientácia v okolí

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
6. Opisuje interiér a exteriér materskej školy alebo inej známej budovy. 7. Opisuje známe trasy na základe orientačných bodov. 8. Uvedie adresu svojho bydliska. 9. Pozná verejné inštitúcie a služby vo svojom okolí a účel, na ktorý slúžia	Učiteľka vedie deti k opisu interiéru a exteriéru známych budov pričom sa zameriava na orientáciu v opisovaných budovách. Vedie deti k opisu známych trás, ktorými deti bežne prechádzajú (napríklad cesta z materskej školy na ihrisko, cesta z domu do materskej školy, cesta z domu do obchodu a pod.). Dbá na to, aby deti pri opise trasy uvádzali významné orientačné body, a správne používali predložky orientácie v prostredí (pred, za, okolo, rovno, vpravo, vľavo, hore, dolu a pod.). Učiteľka spolu s deťmi vytvára plán cesty, ktorý spolu zakresľujú. Učiteľka vedie vzdelávanie tak, aby si deti uvedomili význam tvorby plánu cesty. Vedie deti k spoznávaniu obce/mesta, v ktorom sa	Ako dieťa opisuje rôzne časti svojho mesta alebo dediny? Ako sa orientuje v priestore? Ako dieťa opisuje materskú školu a udalosti odohrávajúce sa v nej? Akým spôsobom prijíma normy správania viažuce sa k špecifickým situáciám (napr. ako sa správať u lekára, v obchode a pod.)?

(napr. obchod, polícia, pošta, lekárska ambulancia a iné podľa lokálnych podmienok).	materská škola nachádza a to prostredníctvom lokálnych inštitúcií a služieb, ktoré sú v obci/meste poskytované. Spolu s deťmi sa rozpráva o spôsobe fungovania a význame vybraných verejných inštitúcií a služieb: obchod, polícia, pošta, lekárska ambulancia a pod.	
--	---	--

3 Dopravná výchova

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
10. Pozná nebezpečenstvá súvisiace s cestnou premávkou. 11. Pozná a dodržiava základné pravidlá správania účastníkov cestnej premávky týkajúce sa chodcov. 12. Pozná a dodržiava základné pravidlá správania účastníkov cestnej premávky týkajúce sa cyklistov, kolobežkárov, korčuliarov. 13. Pozná a dodržiava základné pravidlá správania v úlohe cestujúceho v hromadnej doprave a v úlohe spolujazdca. 14. Pozná rôzne druhy dopravných prostriedkov 15. Pozná význam vybraných dopravných značiek.	<i>Dieťa ako chodec.</i> Učiteľka sa s deťmi rozpráva o bezpečnom spôsobe pohybu po chodníku – chodenie vpravo. Vede deti k tomu, aby boli obozretné nielen na ceste, ale aj v blízkosti cesty. Učiteľka umožní deťom prechádzanie cez vyznačený priechod so svetelným zariadením i bez neho. Učiteľka vedie deti k chápaniu rozdielu medzi chodníkom a cestou, k pozeraniu a počúvaniu diania na ceste. <i>Dieťa ako cyklista.</i> Učiteľka vytvára modelové situácie, v ktorých si deti ako cyklisti, kolobežkári, korčuliari precvičujú najmä vzájomnú ohľaduplnosť pri pohybe po chodníku a po ceste ako aj na mieste vyhradenom pre bicyklovanie. Vede ich k používaniu reflexných a ochranných prvkov pri týchto športových aktivitách. <i>Dieťa ako cestujúci v hromadnej doprave a ako spolujazdec.</i> Učiteľka sa venuje pravidlám správania sa dieťaťa v hromadnej doprave a bezpečnému správaniu dieťaťa ako spolujazdca, napr. venuje pozornosť aj nutnému používaniu ochranných prvkov v role spolujazdca. Učiteľka sa s deťmi rozpráva o rôznych spôsoboch dopravy, aj podľa miesta ich pohybu, ďalej podľa ich možností na presun na kratšie a dlhšie	Ako dieťa reaguje na premávku na ceste? Ako si dieťa vyberá miesto na prechod cez vozovku? Akým spôsobom dieťa vyhodnocuje situáciu na ceste? Akým spôsobom dieťa pristupuje k jazde na bicykli alebo na obdobnom športovom náradí (zodpovednosť, agresivnosť, opatrnosť, defenzivnosť)? Ako sa správa dieťa v úlohe cestujúceho v hromadnej doprave? Aké poznatky prezentuje o dopravných prostriedkoch?

	vzdialenosti. Rozprávajú sa spolu s deťmi aj o spôsobe ich používania. Učiteľka si s deťmi počas vychádzky všíma dopravné značky, ktoré súvisia s pohybom v role chodca, cyklistu, korčuliara či kolobežkára. Pozornosť venuje tomu, aby deti poznali význam daných dopravných značiek a dokázali podľa nich konať.	
--	--	--

4 Geografia okolia

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
16. Pri opise krajiny používa pojmy ako vrch, les, pole, lúka, potok, rieka, jazero, rybník. 17. Pozná najznámejšie prírodné krásy regiónu, napr. rieku, ktorá preteká cez daný región, pohorie či vodnú plochu.. 18. Pozná najznámejšie prírodné útvary našej vlasti, napr. Vysoké Tatry alebo Dunaj.	Učiteľka spoznáva s deťmi okolitú krajinu a venuje sa rozvoju používania pojmov, pomocou ktorých geograficky pomenúvame prírodné prostredie: vrchy, lesy, polia, lúky, potoky, rieky, jazerá, rybníky, najmä konkrétne vzhľadom na vlastný región a pod. Učiteľka vedie riadený rozhovor na tému prírodné krásy našej vlasti. Rozpráva sa s deťmi o skúsenostiach, ktoré s krajinou majú a o tom, ako človek krajinu mení (napríklad výstavbou miest, priehrad a pod.).	Akým spôsobom si dieťa všíma rôznorodosť krajiny? Ako krajinu opisuje? Akým spôsobom vníma dieťa ako človek pretvára krajinu (stavbami, poľnohospodárstvom a podobne)?

5 História okolia

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
19. Vymenuje niektoré historicky významné lokálne objekty, napr. hrad,	Učiteľka vyberie niektoré historicky významné lokálne objekty, napr. blízky hrad, zámok a venuje sa príbehom, ktoré sa k nim viažu. Prostredníctvom	Ako sa dieťa vyjadruje k lokálnym zvykom,

zámok. 20. Uvedie príklad tradičnej regionálnej kultúry podľa miestnych podmienok.	historických pamiatok sprostredkováva deťom minulosť lokality a popri poznávaní historickej hodnoty lokality rozvíja ponímanie o čase. Učiteľka rozpráva a vedie riadený rozhovor o minulosti blízkeho okolia aj prostredníctvom zvykov, tradícií a folklóru, ktoré sa viažu na danú lokalitu. Obsah sprístupňuje napríklad prostredníctvom sviatkov, na ktoré sa lokálne zvyky, tradície a folklór viažu.	tradíciám a folklóru?
--	--	------------------------------

6 Národné povedomie

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
21. Rozpoznáva štátne symboly Slovenskej republiky – zástava, hymna. 22. Spoznáva významné dominanty hlavného mesta Bratislavy, napr. Bratislavský hrad, rieku Dunaj.	Učiteľka vytvára situácie, v ktorých prirodzene predstavuje symboly Slovenskej republiky a podporuje národné povedomie detí tak, aby vnímali slovenskú spolupatričnosť. Využíva rôzne bežne sa vyskytujúce situácie, ako sú napríklad významné medzinárodné súťaže a slovenskú reprezentáciu v nich, národné sviatky či úspechy Slovenska v kultúre, vede a iných oblastiach ľudského pôsobenia (podľa aktuálnych možností). Opíše aj hlavné mesto Bratislavu a jej dominanty. Učiteľka predstavuje príklad úctivého správania sa k štátnym symbolom.	

7 Ľudia v blízkom a širšom okolí

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
23. Vymenuje členov blízkej rodiny, identifikuje príbuzenské vzťahy v blízkej rodine. 24. Predstaví sa deťom i dospelým, oslovuje menom rovesníkov v triede,	Učiteľka taktne umožní dieťaťu prezentovanie individuálnej skúsenosti o vlastnej rodine, rodinných väzbách (napr. rodičia, súrodenci, starí rodičia, prarodičia) aj na základe využitia fotografií z rodinného prostredia. Učiteľka vedie deti k oslovovaniu rovesníkov menom, aby používali zodpovedajúce oslovenie učiteľiek, riaditeľky materskej školy ako aj nepedagogických	Ako dieťa rozpráva zážitky z rodinného prostredia? Aké má dieťa kamarátske vzťahy v triede? Akým spôsobom sa dieťa kontaktuje s inými deťmi? Akým spôsobom sa dieťa kontaktuje s učiteľkou? Ak má dieťa zábrany v sociálnom kontakte s druhými, ako sa prejavujú?

pozná mená učiteliek v triede. 25. Nadviaže adekvátny sociálny kontakt (verbálny i neverbálny) s inými osobami – deťmi i dospelými.	zamestnancov. Učiteľka vedie deti k tomu (napr. aj prostredníctvom rolových hier), aby pri nadväzovaní kontaktu s inými osobami využili adekvátne verbálne prejavy – oslovenie, predstavenie sa menom a priezviskom a neverbálne prejavy – očný kontakt, mimiku (aj úsmev), gestikuláciu a pod. Učiteľka umožní deťom nadobudnutie skúsenosti, že medzi nami žijú ľudia so zdravotným znevýhodnením a ľudia s kultúrnou rozmanitosťou.	V akých situáciách dieťa vyhľadáva blízkosť učiteľky? Ako sa dieťa adaptuje na spoločenské prostredie materskej školy? Ako sa dieťa správa k ľuďom so zdravotným znevýhodnením? Ako dieťa prijíma inakosť ľudí z hľadiska multikultúrnej rozmanitosti?
---	---	--

8 Základy etikety

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
26. Volí vhodný pozdrav vzhľadom na aktuálnu situáciu a odzdraví primerane situácii. 27. Používa pozdrav, prosbu, poďakovanie, ospravedlnenie vzhľadom na aktuálnu situáciu. 28. Rešpektuje dohodnuté pravidlá spoločensky prijateľného správania. 29. Správa sa ohľaduplne k deťom i dospelým.	Učiteľka vedie deti k používaniu pozdravov primerane situácii a vzhľadom na osobu, s ktorou sa zdraví: - vlastným modelom etického správania, - pozorovaním zdravenia sa dospelých a zdravenia sa druhých detí, - modelmi etického správania z rôznych médií – detská literatúra, film, televízia... Dovedie deti k používaniu a zautomatizovaniu zdvorilostných fráz typu, napr. prosím, ďakujem, nech sa páči, dovoľíš, prepáč, ale aj všetko najlepšie a iné prostredníctvom: - vlastného modelu etického správania, - rolových hier, - pozitívneho hodnotenia etického správania konkrétnych detí, - predkladaním pozitívnych modelov správania v rôznych médiách – detská literatúra, film, televízia... Učiteľka stimuluje deti k rozoznávaniu a hodnoteniu vhodnosti alebo nevhodnosti správania v zmysle dodržiavania elementárnych základov etikety: - vlastným modelom etického správania, - pozitívnym hodnotením spoločensky prijateľného	Akým spôsobom dieťa zdraví? Ako dieťa reaguje na pozdravy druhých? Používa dieťa vhodné zdvorilostné frázy v kontakte s inými? Akým spôsobom dieťa hodnotí vhodné a nevhodné správanie? Ako sa dieťa správa vo vzťahu k iným deťom a dospelým?

	(vhodného) správania konkrétnych detí, - taktným hodnotením nevhodného správania detí, napr. pri riešení rôznych situácií, ktoré nastávajú medzi deťmi v ich vzťahoch a sociálnej komunikácii, alebo aj pri riešení konfliktných situácií, - hodnotením konkrétnych príkladov správania sa postáv z rôznych médií – detská literatúra, film, televízia...	
--	--	--

9 Ľudské vlastnosti a emócie

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
30. Identifikuje pozitívne ľudské vlastnosti. 31. Spolupracuje v skupinovej činnosti na základe osobných predpokladov. 32. Sústreďí sa na činnosť na základe zapojenia vôľových vlastností. 33. Dokončuje individuálnu alebo skupinovú činnosť. 34. Vyjadruje pocity zo zážitku, vypočítatej rozprávky alebo príbehu – pozitívne i negatívne. 35. Reaguje spoločensky prijateľným spôsobom na aktuálne prejavy emócií – pozitívne i negatívne.	Učiteľka vytvára deťom príležitosti na identifikovanie pozitívnych vlastností. Učiteľka vycíti, kedy je vhodný okamih na sebareflexiu dieťaťa, na základe ktorej dieťa uvedie príklady pozitívnych prejavov správania u seba a prizná si aj negatívne prejavy vo vlastnom správaní. Deti dostávajú príležitosti na hodnotenie aj záporných vlastností prostredníctvom nevhodného správania negatívnych rozprávkových hrdinov z rôznych médií – detská literatúra, film, televízia... Učiteľka taktne nabáda deti k spolupráci v hrách a v činnostiach s rešpektovaním ich osobnostných charakteristík (napr. zohľadňuje, či je dieťa spoločenské, alebo má sklony k samotárstvu, aké má vlohy a pod.). Motivuje deti na sústredenie sa na hru a inú činnosť prostredníctvom cieleného vzbudenie záujmu rôznymi motivačnými prostriedkami, zohľadňuje, aké má dieťa vôľové vlastnosti. Učiteľka umožní, aby deti mohli vyjadrovať svoje pocity spoločensky prijateľným spôsobom – pozitívne i negatívne. Učiteľka taktne nabáda dieťa na opisovanie emócií pozitívnych (radosť, veselosť, spokojnosť, hrdosť na úspech, súcitiť) a negatívnych (smútok, strach, obavy, hnev) na základe: - pozorovania druhých detí či rozprávkových hrdinov	Aké pozitívne vlastnosti dieťa identifikuje? V akých situáciách dochádza k odmietaniu konkrétneho negatívneho správania sa dieťaťa, napr. nevhodné správanie voči inému dieťaťu, vyvolanie konfliktu a pod.? Ktoré negatívne vlastnosti dieťa identifikuje u druhých, najmä vo vzťahu k postavám z detskej literatúry? Aká je spolupráca jednotlivých detí v skupinovej hre a činnosti? Akú rolu v skupinovej činnosti dieťa uprednostňuje? Ako sa dieťa prejavuje vo svojej role v skupinovej aktivite? Ako často dieťa strieda hry a činnosti? Ako sa dieťa sústreďuje na činnosť? Ako často dieťa nedokončí činnosť? Akým spôsobom vyjadruje dieťa svoje pocity?

36. Opíše aktuálne emócie.	z rôznych médií – detská literatúra, film, televízia..., - vlastných aktuálnych zážitkov. Umožní deťom zorientovať sa v pozitívnych a negatívnych emóciách druhých osôb (detí i dospelých) podľa výrazu ich tváre a podľa gestikulácie. Učiteľka vedie deti k prejavom súcitu voči smútku iného dieťaťa alebo dospelého. Učiteľka navodzuje hry a činnosti, v ktorých deti prostredníctvom symbolov vyjadrujú, ako sa práve cítia.	Dokáže dieťa identifikovať pozitívne a negatívne emócie a akým spôsobom? Akým spôsobom sa správa dieťa voči deťom a s negatívnymi emóciami? Dokáže dieťa vyjadriť svoje aktuálne emócie a akým spôsobom?
----------------------------	--	---

10 Prosociálne správanie

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
37. V dialógu vie vypočúť iných (deti i dospelých).	Učiteľka aktívne počúva dieťa, vedie s ním empatický rozhovor a s úctou reaguje na vypočuté oznamy dieťaťa.	V ktorých situáciách dieťa aktívne počúva druhých?
38. Rozlišuje vhodné a nevhodné správanie.	Vytvára situácie na vzájomné aktívne počúvanie, napr. rozprávanie zážitkov, pričom vedie deti k vzájomnému počúvaniu.	Ako hodnotí dieťa vhodné a nevhodné správanie?
39. Správa sa priateľsky k deťom i dospelým.	Vedie deti k chápaniu dobrého a zlého správania prostredníctvom rozprávok a príbehov v rôznych médiách – detská literatúra, film, televízia...	V ktorých situáciách dieťa požiada o pomoc dospelého?
40. Požiada o pomoc, keď si to situácia vyžaduje a poďakuje za pomoc od druhých.	Vedie deti k priateľskému správaniu: - vlastným modelom prosociálneho správania, - pozitívnym hodnotením priateľského správania sa detí a pochvalou zaň, - pozitívnym hodnotením priateľského správania rozprávkových hrdinov v rôznych médiách – detská literatúra, film, televízia...	Či a ako požiada dieťa o pomoc pri riešení problému alebo konfliktu?
41. Poskytne iným pomoc.	Prezentuje deťom rozprávky a príbehy, kde si hrdinovia príbehov navzájom pomáhajú.	Ako pomáha dieťa druhým deťom?
	Taktne nabáda dieťa v situáciách, keď si nevie samo s niečím poradiť, aby kultivovane požiadalo o pomoc inú osobu (dieťa alebo dospelého).	Akým spôsobom obdaruje dieťa iných?
	Docieli, aby si deti navzájom pomáhali v rôznych	Akým spôsobom sa podelí o veci?
		Akým spôsobom dieťa oceňuje pozitívne správanie a pozitívne skutky iných detí?
		Akým spôsobom sa dieťa presadzuje v hre alebo v činnosti?
		Akým spôsobom dieťa rieši konflikty?

42. Obdarí druhých.	situáciách a dokázali túto pomoc oceniť pozitívnym hodnotením. Učiteľka navodí situácie, v ktorých sa deti obdarúvajú navzájom, alebo obdarúvajú inú osobu. Taktne usmerňuje deti k vzájomnému podeleniu sa s hračkami alebo vecami a tento počin pozitívne hodnotí.	Za akých okolností si dieťa uvedomuje dôsledky svojho správania?
43. Podelí sa o veci.	Učiteľka deťom vyjadruje pochvalu za dobré skutky.	V ktorých situáciách dieťa rešpektuje práva iných detí?
44. Ocení dobré skutky.	Nabáda deti, aby vyjadrili za konkrétny dobrý skutok pochvalu inému dieťaťu/deťom alebo dospelaj osobe. V rôznych okamihoch počas dňa dovedie deti taktne k presadzovaniu sa s ohľadom na seba a na druhých, napr. pri konkrétnych hrách a činnostiach pomáha deťom riešiť krajné polohy sebaapresadzovania sa, napr. dieťa so sklonom k podriadenosti pri činnosti povzbudzuje a dieťaťu so sklonom k nadradenosti hovorí, že aj iné deti v skupine sú šikovné a pod.	V akých situáciách prijíma dieťa splniteľné povinnosti?
45. Presadzuje sa v hre alebo v činnosti spoločensky prijateľným spôsobom.	Takým usmerňovaním docieli u väčšiny detí nenásilné riešenie konfliktu. Pomôže deťom nájsť konkrétne riešenie konfliktu, prijať sociálny kompromis, zmieriť sa a upokojiť sa po konflikte. Prezentuje deťom reálne a fiktívne situácie, v ktorých sa odmieta nevhodné správanie prostredníctvom: - rozprávok a príbehov z rôznych médií – detská literatúra, film, televízia..., - rolových hier.	
46. Nenásilne rieši konflikt.	Opisuje a hodnotí spolu s deťmi, čo je bezpečné a čo nebezpečné správanie.	
47. Odmieta nevhodné správanie.	Učiteľka pomôže deťom taktne upozorniť na dôsledky svojho pozitívneho aj negatívneho správania (jednak pre seba a jednak pre druhých). Učiteľka v pedagogickom prístupe rešpektuje práva dieťaťa v zmysle dokumentu Dohovor o právach dieťaťa. Oboznámi deti prijateľnou formou s ich právami a splniteľnými povinnosťami prostredníctvom: - jednoduchých a výstižných pravidiel spoločensky prijateľného správania sa detí navzájom, dospelých	
48. Odmieta kontakt s neznámymi osobami.		
49. Uvedomuje si na elementárnej úrovni dôsledky svojho správania.		
50. Pozná na elementárnej úrovni svoje práva a splniteľné povinnosti.		

	voči deťom, ako aj detí voči dospelým, - rozprávok a príbehov z rôznych médií – detská literatúra, film, televízia..., - rolových hier.	
--	---	--

VZDELÁVACIA OBLASŤ : ČLOVEK A SVET PRÁCE

Hlavným cieľom vzdelávacej oblasti Človek a svet práce je utváranie a rozvíjanie základných zručností dieťaťa, zvládať úkony bežného dňa a zručností pri používaní nástrojov potrebných v bežnom živote, pričom predprimárne vzdelávanie rozvíja tie, ktoré sú v rámci vývinového hľadiska pre dieťa dôležité; napríklad vytvára grafomotorické predispozície, dieťa lepšie zvláda sebaobslužné činnosti, zvláda v domácnosti bežné úkony.

5.5 Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce

1 Materiály a ich vlastnosti

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
1. Vymenúva rôzne prírodné materiály (napr. kameň, drevo, uhlie, slama, šúpolie, perie, vlna a pod.). 2. Vhodne využíva či spracúva materiály pri modelovaní objektov alebo výrobe jednoduchých nástrojov.	Učiteľka zameriava pozornosť detí na skúmanie vlastností rôznych predmetov a následne sa spolu s deťmi pokúšajú triediť ich podľa materiálov, z ktorých sú vyrobené. Skúmajú spolu rôzne druhy materiálov a zamýšľajú sa nad možnosťou ich použitia, pričom sa prednostne sústreďujú na prírodné materiály: kameň, drevo, uhlie, slama, šúpolie, perie, vlna a pod. Pri zvažovaní možnosti ich využitia pri tvorbe špecifických výrobkov spolu zdôvodňujú využitie	Ako opisuje predmety a materiály (napr. porovnáva ich, hodnotí možnosti využitia predmetu, materiálu pri konštruovaní špecifického výrobku)?

3. Opisuje predmety a ich rôzne vlastnosti.	vymenovaním vlastností, ktorými sa materiál líši od iných materiálov. Neskôr učiteľka vedie deti k podobnému skúmaniu človekom upravených materiálov: papier, plasty, sklo, kovy, textil a pod. Na základe rozpoznávania rôznych materiálov sa učiteľka snaží viesť deti k rozvoju recyklačných spôsobilostí – k triedeniu odpadu.	
--	--	--

2 Konštruovanie

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
4. Chápe technický náčrt ako návod pre vytvorenie predmetu. 5. Podľa návrhu (schémy, náčrtu, predlohy) zhotoví daný predmet. 6. Pracuje podľa jednoduchého kresleného postupu. 7. Vytvorí jednoduchý výrobok a pomenuje jeho účel.	Učiteľka poskytuje deťom predlohy predmetov a pomáha im identifikovať predmety podľa predlohy zo súboru predložených predmetov, pričom vedie deti k všimaniu si detailov predmetov, prípadne k dopĺňaniu predlohy o prvky, ktoré dieťa identifikuje na predmete a na predlohe chýbajú (napríklad dieťa doplní obrázok zo šálky, ktorú identifikovalo ako predmet zobrazený na náčrte, predlohe; na predlohe doplní chýbajúce tlačidlo z imitácie mobilného telefónu – hračky a pod.). Učiteľka zadáva deťom jednoduché kreslené technologické postupy a pomáha im orientovať sa v nich a postupovať v činnostiach podľa zadanej schémy, náčrtu, predlohy (napríklad sadenie semien, presádzanie kvetov, skladanie papiera, skladanie konkrétnej stavby z kociek alebo inej dostupnej stavebnice a pod.). Učiteľka zadáva deťom jednoduché konštrukčné úlohy, pričom pri ich riešení zapája deti do riešenia jednoduchých technických problémov a to tým, že sa pýta otázky typu „ako?“ (napríklad: Ako postaviť stenu z kociek, aby bola stabilná? Ako vytvoriť loďku, ktorá bude plávať na vode? Ako zložiť papierové lietadlo, aby letelo čo najdlhšie? Ako vytvoriť padák,	Ako pracuje s náradím (napr. stará sa o používané náradie tak, aby sa zachovala jeho funkčnosť; pracuje s náradím tak, aby neohrozovalo seba ani druhých)? Ako vníma zodpovednosť za poriadok po ukončení aktivity? Vytvára si po zadaní technickej úlohy vlastné riešenia a postupy (nie odpozerané)? Ako zdôvodňuje svoje postupy práce? Ako skúma predmety (napr. má tendenciu skúmať ich funkčnosť)? Ako (na základe čoho) si vyberá materiály pri konštrukcii špecifického výrobku

8. Jednoducho opíše postup zhotovenia vybraných výrobkov.	ktorý spomalí pád predmetu najlepšie? Ako spojiť papiere do „knižky“?). Po dokončení výrobku učiteľka vedie deti k opisu tvorby a účelu vytvoreného výrobku. Tvorivosť pri konštrukčných úlohách podporuje tým, že deti povzbudzuje k diskusii o tom, ako a čím nahradiť chýbajúcu súčiastku z dostupných predmetov a materiálov ich jednoduchou úpravou. Učiteľka dbá na to, aby sa u detí rozvíjal cit pre efektívne, ekonomické a bezpečné postupy práce, čo znamená napríklad minimalizáciu odpadu (ekonomické vystrihovanie a vykrajovanie z rôznych materiálov, ako je papier, plastelína, cesto, hlina a pod.) ale tiež dodržiavanie bezpečnostných pravidiel pri používaní rôznych nástrojov a materiálov.	
--	---	--

3 Užívateľské zručnosti

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
9. Používa náradie a nástroje pri príprave, úprave predmetu alebo materiálu. 10. Manipuluje s drobnými predmetmi a rôznymi materiálmi. 11. Používa predmety dennej potreby v domácnosti a aj elementárne pracovné nástroje v dielni či záhrade .	Učiteľka vytvára situácie, v ktorých majú deti možnosť spontánne vyberať náradie na prípravu a/alebo úpravu predmetov, prostredia, materiálov. Počas používania náradia a nástrojov vedie deti k ich efektívnemu a bezpečnému spôsobu používania, precizuje spôsobilosť používať nástroje a náradie správne. Učiteľka vedie deti k realizácii činností, pri ktorých dieťa využíva jemnú motoriku, napríklad navliekanie korálok, prevliekanie šnúrok, triedenie drobných predmetov, skladanie papiera a podobne. Učiteľka sa zameriava na rozvoj nasledovných užívateľských zručností: hrabanie hrablami; prenášanie sypkého materiálu lopatou; skrutkovanie; odťahovanie a priťahovanie matíc kľúčom; krájanie tupým nožom; otváranie a zatváranie visacieho zámku; použitie vodováhy; použitie olovnice; viazanie uzla a mašličky; navliekanie ihly a zošívanie tupou ihlou;	Ako pozoruje predmety a materiály, s ktorými pracuje (napr. pozoruje skúmaný predmet alebo situáciu do detailu tak, aby zistilo o predmete alebo situácii čo najviac informácií)? Ako pracuje na zadanej úlohe (napr. premyslí si úlohu skôr ako ju začne realizovať; ak má v priebehu riešenia úlohy problém, formuluje otázky a pýta si rady tak, aby mohlo pokračovať; dodržiavať stanovené inštrukcie ak je úloha takto postavená; pracuje na zadaní, kým ho nedokončí)? Ako efektívne využíva materiály (napríklad vzhľadom na tvorbu odpadu)?

	pranie mydlom; nalievanie tekutín z fľaše a do fľaše (a iné podľa aktuálnych možností školy). V rámci rozvoja užívateľských zručností vedie deti k používaniu základných úkonov potrebných pri používaní rôznych elektronických zariadení: zapnutie a vypnutie počítača; práca s PC myšou, klávesnicou, prípadne touchpadom (alternatívne práca s inou informačnou technikou podľa možností – napr. interaktívna tabuľa, tablet, čítačka kníh). Učiteľka spolu s deťmi skúma fungovanie a spôsob využitia vybraných jednoduchých mechanizmov a to na bežne dostupných nástrojoch a zariadeniach: páka (rovnoramenné váhy – vyvažovanie a váženie, hojdačka, nadvihovanie ťažkých predmetov pákou); naklonená rovina (pohyb predmetov po rôzne naklonenej rovine s nákladom, bez nákladu); koleso (pohyb ťažkých predmetov s pomocou kolesa a bez) ; ozubené kolesá (kuchynský ručný šľahač, bicykel). Pomáha deťom používať uvedené jednoduché mechanizmy pri konštrukčných úlohách.	
--	---	--

4 Technológie výroby

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
12. Identifikuje suroviny potrebné na prípravu niektorých vybraných bežne používaných výrobkov.	Učiteľka sprostredkuje deťom vedomosti o výrobe niektorých vybraných výrobkov (napr. výroba múky z obilia a chleba z múky; výroba masla zo smotany; výroba džúsu z ovocia; výroba recyklovaného papiera z novín; príprava čaju zo sušených bylín; sušenie liečivých bylín, húb a ovocia a pod.), pričom realizovateľné postupy s nimi uskutočňuje a o postupoch spolu diskutujú.	Ako vníma hodnotu technologických zariadení a to, ako človeku v živote pomáhajú? Ako premýšľa o potravinách a ich zdrojoch?

5 Remeslá a profesie

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
13. Pozná niektoré tradičné remeslá	Učiteľka sa venuje diskusii o rôznych tradičných remeslách, pričom sa sústreďuje na aktuálnu skúsenosť detí. Zameriava sa na opis postupu prípravy vybraných produktov tradičných remesiel, napríklad tehliarstvo, hrnčiarstvo, tkáčstvo, prútikárstvo (podľa aktuálnych možností školy). Vybrané jednoduché postupy s deťmi realizuje. Aktivitu realizuje tak, aby sa deti zamýšľali nad spôsobom, ako mohli byť jednotlivé produkty tradičných remesiel vytvorené (napr. kde a ako získať materiál na prípravu prúteného košíka, čím materiál prípadne nahradiť a pod.).	Ako vníma hodnotu peňazí v súvislosti s odvedenou prácou v zamestnaní?
14. Pozná základnú pracovnú náplň vybraných profesií (napr. lekár, šofér, učiteľ, policajt).	Učiteľka sa venuje diskusii o rôznych súčasných povolaniach. Moderuje diskusiu o aktuálnych predstavách detí o obsahu pracovnej náplne vybraných povolaní, pričom sústreďuje pozornosť detí na ich aktuálne skúsenosti s danými povolaniami. Sústreďuje sa na obsah pracovnej náplne a význam vybraných profesií: lekár, šofér, učiteľ, policajt (a iné podľa aktuálnych možností sprostredkovania obsahu a významu povolania).	Aké remeslá a profesie volí pri spontánných hrách? Ako reprezentuje v hrách na remeslá či profesie pracovnú náplň daných zamestnaní ?

VZDELÁVACIA OBLASŤ : UMENIE A KULTÚRA

1 Hudobná výchova

Hlavným cieľom hudobnej výchovy je rozvíjať elementárne hudobné schopnosti, zručnosti a návyky detí predškolského veku, ktoré sa stanú základom pre ich ďalšie plnohodnotné zmocňovanie sa hudby. Ide o komplex hudobných aktivít, ktoré sa navzájom prelínajú, podmieňujú, dopĺňajú, podporujú a zmysluplne integrujú. Dieťa je potrebné vnímať ako jedinečnú osobnosť s väčšou, či menšou mierou hudobného nadania, ktorá má právo byť rozvíjaná po hudobnej i emocionálnej stránke.

Umenie a kultúra - 2 Výtvarná výchova

2 Výtvarná výchova

Hlavným cieľom výtvarnej výchovy je dosiahnuť, aby deti prostredníctvom hravých činností s materiálmi, nástrojmi a jednoduchými výtvarnými vyjadrovacími prostriedkami vyjadrovali svoju fantáziu, rozvíjali si svoje schopnosti a získavali základné zručnosti v komunikácii a poznávaní sveta prostredníctvom vizuálnej kultúry.

Výtvarná výchova v predprimárnom vzdelávaní vychádza z psychických dispozícií dieťaťa. Dieťa sa vyjadruje kresbne s potrebou zanechať viditeľnú a hmatateľnú stopu, využíva svoju fantáziu. Výtvarné činnosti dieťaťa sú hrou.

5.6 Vzdelávacia oblasť Umenie a kultúra – hudobná a výtvarná výchova

1. Hudobná výchova

1.1 Rytmické činnosti

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
1. Vokálne rytmizuje riekanky rôzneho druhu v 2/4 aj v 3/4 takte. 2. Realizuje rytmický sprievod k riekankám a piesňam.	Učiteľka s deťmi vokálne rytmizuje riekanky rôzneho druhu v 2/4 aj v 3/4 takte. Vyberá a rytmizuje slová, slovné spojenia. Realizuje s deťmi vokálne, inštrumentálne a hudobno-pohybové rytmické dialogické hry v podobe rytmického dialógu a hry na ozvenu či štafetu. Učiteľka spoločne s deťmi vytvára rytmické sprievody k riekankám a piesňam v podobe rytmu, metra či rytmického ostináta, deti vytvárajú rytmickú predohru, medzihru a dohru hrou na tele, alebo využívajú rytmické nástroje Orffovho inštrumentára.	Akú podobu má vokálna rytmizácia riekanky, vyčítanky či básničky? Koľko riekaniek si dieťa pamätá, v akých situáciách ich rytmizuje? Ako rytmizuje slová a slovné spojenia? Ako rytmizované slová a slovné spojenia využíva v rytmickom sprievode k piesni či riekanke? Akým spôsobom najčastejšie vyjadrí rytmickú stránku spievanej piesne? Do akej miery dodrží plynulosť v rytmickom sprievode, či stanovené pravidlo pri hre na rytmickú štafetu?

1.2 Vokálne činnosti

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
3. Spieva piesne a riekanky.	Učiteľka spieva s deťmi ľudové, detské umelé piesne, riekanky, resp. vhodnú súčasnú hudobnú produkciu pre deti v rozsahu d1- h1 až c1- c2. Učiteľka vytvára u detí návyk správneho speváckeho dýchania realizáciou dychových rozcvičiek a hier s dychom.	Aké piesne dieťa rado spieva, aký žáner piesní najviac obľubuje? V akých situáciách dieťa spieva? Spieva aj bez vyzvania? Aké sú jeho spevácke návyky, schopnosti a

	Učiteľka prostredníctvom hlasových rozcvičiek, hier s hlasom a vokálnych dialogických hier rozširuje detský hlasový rozsah, rozvíja základné spevacke schopnosti a zručnosti. Učiteľka vytvára situácie, v ktorých deti imitujú hlasom zvuky okolitého sveta a spievajú osvojené piesne na zvukomalebné alebo neutrálne slabiky.	zručnosti? V akom hlasovom rozsahu spieva intonačne relatívne čisto? Ako vokálne vyjadruje zvukovú podobu okolitého sveta?
--	--	---

1.3 Inštrumentálne činnosti

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
4. Využíva hudobné nástroje Orffovho inštrumentára na vyjadrenie charakteru, nálady piesne či skladby. 5. Zvláda jednoduché inštrumentálne sprievody k piesňam a riekankám.	Učiteľka využíva základné nástroje Orffovho inštrumentára, deti ich identifikujú vizuálne i sluchom, pomenúvajú, zvládajú techniku hrania na ne. Vytvára situácie, v ktorých deti využívajú Orffove aj samostatne zhotovené elementárne hudobné nástroje na vyjadrenie charakteru, nálady piesne či skladby. Prostredníctvom nich vyjadrujú aj zvukovú podobu javov a nálad. Učiteľka spoločne s deťmi vytvára a realizuje jednoduché sprievody k piesňam a riekankám v podobe ich rytmu, metra, resp. rytmického ostináta.	Ako dieťa reaguje na možnosť využitia hudobného nástroja k spevu alebo inej činnosti? Identifikuje a zdôvodní výber hudobného nástroja k piesni, riekanke či hudobno-dramatickému celku? Aké hudobné nástroje využíva dieťa pri pochodovej, tanečnej piesni či uspávanke? Akými hudobnými nástrojmi vyjadruje zvukovú podobu javov a nálad? Zvláda ľahšie rytmickú alebo metrickú stránku hudobného sprievodu? Do akej miery je jeho hra plynulá v súlade s tempom?

1.4 Percepčné činnosti

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
6. Aktívne počúva hudobné skladby pre deti, piesne a spev učiteľky. 7. Vyjadruje zážitky z počúvanej hudby verbálne, pohybom alebo	Učiteľka počúva s deťmi detskú hudobnú skladbu a piesne. Učiteľka sama spieva a hrá deťom piesne a inštrumentálne miniatúry. Učiteľka učí deti sluchom rozlišovať zvuky a tóny, zdroj hudobného a nehudobného zvuku. Identifikujú hlas dieťaťa, mužský, ženský, sólo spev, spev skupiny, znenie najznámejších klasických hudobných nástrojov, odkiaľ prichádza zvuk či tón. Učiteľka pri počúvaní hudby spoločne s deťmi identifikuje niektoré vyjadrovacie prostriedky hudby (rytmus, tempo, dynamiku). Spoločne pomenujú kontrasty v hudbe. Učiteľka vytvára situácie pre	Ako dlho dokáže dieťa počúvať skladbu, vypočuje ju aktívne až dokonca? Kedy deti najradšej počúvajú hudbu a aký hudobný žáner? Do akej miery zachytí zmenu farby, t.j. ľudských hlasov, farbu hudobného nástroja? Ktoré hudobno-vyjadrovacie prostriedky hudby (dynamika, rytmus, tempo) dokáže dieťa identifikovať?

inými umeleckými výrazovými prostriedkami.	opätovné počúvanie a spoznávanie už počúvaných hudobných diel. Učiteľka nabáda deti k tomu, aby pocity z počúvanej hudby vyjadrili slovom, stvárnil pohybovom či výtvarne.	Ako slovne vyjadruje pocity, predstavy a zážitky z procesu počúvania? Aké iné vyjadrovacie prostriedky využíva?
--	---	--

1.5 Hudobno-pohybové činnosti

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
8. Vyjadrí charakter piesní a hudby prirodzeným kultivovaným pohybom.	Učiteľka vedie deti k správne tanečnému držaniu tela, kultivovanému pohybu pri pohybovom vyjadrení obsahu riekaniiek, piesní a hudby.	Aké atribúty má tanečné držanie tela dieťaťa?
9. Využíva tanečné prvky v jednoduchých choreografiách.	Učiteľka imitačne osvojuje s deťmi tanečné prvky: tanečnú chôdzu, tanečný beh, prísunový krok (dopredu, dozadu a do strán), poskočný krok, cval, točenie vo dvojici, točenie na mieste, pohupy v kolenách, úklony pri jednoduchých tanečných choreografiách.	Ako dieťa pohybom reaguje na charakter hudobnej skladby? Koľko tanečných prvkov má osvojených a dokáže ich spojiť do jednoduchej pohybovej kompozície?
10. Imituje pohyb v hudobno-pohybových hrách. popoludnie	Vhodne kombinuje hru na tele (tlieskanie, plieskanie, dupanie) a tanečné prvky. Učiteľka vyberá vhodné hudobno-pohybové hry, v ktorých deti imitujú pohyb, resp. tvoria vlastné pohybové vyjadrenie. Vedie ich k dodržiavaniu pravidiel v hudobno-pohybových hrách.	Vie tieto prvky plynulo kombinovať v jednoduchej choreografii? Ktoré tanečné prvky dokáže spojiť s hrou na tele? Ako imituje dieťa pohyb v hudobno-pohybových hrách? Akú podobu majú jeho vlastné pohybové vyjadrenia? Dodrží pravidlo v hudobno-pohybovej hre?

1.6 Hudobno-dramatické činnosti

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
11. Vyjadruje piesne, riekanky a hudobné skladby prostriedkami hudobnej dramatiky.	Učiteľka s deťmi stvárňuje detské piesne a skladbičky primeranými dramatickými výrazovými prostriedkami. Učiteľka vytvára situácie, v ktorých deti využijú prvky hudobno-dramatickej improvizácie a hudobno-dramatickú interpretáciu (zmenené dramatické podanie). Učiteľka spoločne s deťmi vyberá vhodnú hudbu na vykreslenie prostredia, nálady a postáv v hudobno-dramatických celkoch a hudobných rozprávkach.	Aké dramatické prostriedky využíva dieťa pri stvárnení piesní a hudobných skladieb? Ako interpretuje pieseň v zmenenej hudobno-dramatickej podobe či inej dramatickej situácii? Aké hudobno-vyjadrovacie prostriedky zvolí na dotvorenie deja, nálady či postáv hudobno-dramatického celku?

2. Výtvarná výchova

2.1 Výtvarné činnosti s tvarom na ploche

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
12. Skladá tvary a skladaním vytvorí nové zobrazenie (nové zobrazenie) a pomenuje ho.	Učiteľka podnecuje hravé skladanie nefiguratívnych tvarov do zloženého tvaru, vznik novotvaru (napr. plošných geometrických tvarov z farebného papiera) alebo skladanie kartónových tlačných písmen (do tvarov postavičiek). Nový zložený tvar možno na výkres obkresliť, ofrotážovať, prilepiť a pod., a je možné ho doplniť kresbou alebo maľbou.	Uplatňuje dieťa pri činnostiach predstavivosť a fantáziu? Sú jeho riešenia nezávislé/závislé na predstavách ostatných detí (učiteľky)? Skladá dieťa zo segmentov figuratívne/nefiguratívne tvary? Akým spôsobom dokáže dieťa rozprávať o vytvorenom obrázku/objekte: nazvať ho (rozvinutejšia úroveň: charakterizovať ho, povedať o ňom príbeh)? Dokáže pomenovať artefakty iných detí? Ako sa o nich vyjadruje? Ako dieťa reaguje na neusporiadanú predlohu (napr. čarbanicu, krkváž): dokáže v nej vyhľadať inšpiráciu alebo vyjadriť svoju predstavu?
13. Vystrihuje časti obrázkov.	<i>Pozn. Aktivita môžu nadväzovať na aktivity zo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami (rovinné útvary) – deti ale pracujú bez predlohy.</i>	
14. Spája časti obrázkov lepením.		
15. Dotvára tvary kresbou (maľbou) a pomenuje výsledok.	Učiteľka umožňuje deťom skladanie častí figuratívnych tvarov, vznik novotvaru (napr. časti obrázkov/fotografií zvierat či postáv vystrihnutých z časopisov, ktoré dieťa spája na ploche výkresu do nových tvarov, možnosť dopĺňať tvary kresbou). Učiteľka vytvára podmienky na uplatnenie predstavivosti pri pohľade na tvar bez významu – dokresľovanie alebo domal'ovanie škvrny, odtlačku farby – dekalku (škvrna, ktorá vznikne roztlačením farebnej pasty, preložením a stlačením papiera, na ktorom je vytlačená) čarbanice, pokrčeného papiera – krkváže a pod.	Aký nástroj dieťa uprednostňuje: s vlhkou, suchou, prašnou, vláčnou, výraznou, jemnou stopou? Akým spôsobom dieťa používa nástroje, napr. nožnice, ceruzku, štetec ... (držanie v ruke, spôsob a smer ťahu, prítlak...)? Dokáže dieťa vystrihnúť tvar podľa obrýsu (napr. obrázku z časopisu)?
16. .Doplňa (spresňuje) neurčitý tvar.		

3.2 Výtvarné činnosti s tvarom v priestore

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
17. Modeluje tvary z mäkkej modelovacej hmoty	Učiteľka dáva deťom príležitosť na modelovanie jednoduchého figurálneho a geometrického tvaru (mäkká modelovacia hmota).	Ako dieťa modeluje plastický tvar (vychádza prevažne z celku alebo spája jednotlivosti – detaily)?
18. Skladá, spája z rôznych materiálov priestorovú zostavu, pomenuje ju.	Učiteľka vedie deti, aby objekt alebo architektúru vytvárali z hotových prvkov (škatuľky, geometrické	Priradí dieťa zodpovedajúci nástroj a techniku

	tvary, prírodniny, s využitím kartónu a iných materiálov), materiál spájali lepením, upevňovaním lepiacou páskou, plastelínou...s dôrazom na predstavivosť dieťaťa. Podľa inštrukcií učiteľky dieťa vytvára jednoduché papierové skladačky (napr. loďky, čiapka, lietadlo, nebo-pekle ...).	(napr. štetec a temperu, drievko alebo pierko a tuš ...) alebo experimentuje s používaním nástrojov? Ako kombinuje rôznorodé materiály? Vyberá si skôr geometrické, organické tvary alebo ich kombinuje? Je jeho priestorová kompozícia ucelená ?
--	---	---

3.3 Výtvarné činnosti s farbou

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
19. Pomenuje základné a zmiešané farby.	Učiteľka zameriava pozornosť detí na názvy základných farieb a farieb zmiešaných (z dvoch základných farieb), svetlých a tmavých farieb. Ponúka aktivity zamerané na usporiadanie farieb (v krabičke, na palette).	Akým spôsobom dieťa pomenúva farebný nástroj alebo hmotu (pastelku, pastel, temperu, plastelínu ...): názvom farby – rozoznáva základné farby alebo aj ich odtiene?
20. Ovláda základy miešania farieb.	Učiteľka poskytuje možnosť výberu jednoduchej maliarskej techniky, napr. tempera – farby riediteľné vodou (s možnosťou miešania farebnej masy), alebo vodové farby, farebné tuše, pastel, pastelky, fixky (farby s možnosťou výberu pripraveného farebného tónu); vedie s deťmi rozhovor o farbách a pocitoch ktoré vyjadrujú; dôraz na výraz farieb (napr. tmavé, svetlé) a na ich miešanie (v paste alebo prekryvaním).	Ako dieťa rozlišuje a triedi farby?
21. Ovláda niekoľko techník maľovania.	Vedie deti k osvojovaniu návykov držania maliarskeho nástroja a miešania farieb.	Dokáže vybrať farby vyjadrujúce polaritu pocitov/vnemov (suché – mokré, tmavé – svetlé, smutné – veselé...)?
22. Farbami vyjadří pocit.	<i>Pozn.: učiteľka necháva dieťaťu priestor na vlastnú sebarealizáciu, objavovanie, experimentovanie a vyjadrenie fantázie s možnosťou prepojenia na aktivity v inej vzdelávacej oblasti.</i>	Ktorým farbám priraduje pozitívne/ negatívne významy (sympatie/antipatie)?
23. Hravo experimentuje s farbami.		Aký farebný materiál (pastelka, vodová farba, tempera, voskový a suchý pastel...) dieťa uprednostňuje?
		Akým spôsobom dieťa experimentuje s farbami (mieša, používa lomené/čisté farby, riedke farby/pasty; ktoré tóny si vyberá)?
		Akú mimiku, gestá a temperament prejavuje dieťa pri maľovaní a kreslení?
		Ktoré témy (motívy) dieťa opakovane zobrazuje?
		Kedy dieťa interpretuje zobrazenie ako správu (príbeh) – kedy je preň symbolom niečoho?

3.4 Spontánny výtvarný prejav

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
24. Výtvarne vyjadruje svoje predstavy o svete.	Učiteľka volí aktivity zamerané na spontánnu maľbu, kresbu, modelovanie alebo priestorové vytváranie – voľba vlastnej témy, techniky; s dôrazom na sebvýjadrenie a uplatnenie svojich citov, vnemov, predstáv a fantázie.	Akým spôsobom dieťa uchopuje symboly (značky, písmená, piktogramy, komiksy ...) vo svojich vlastných výtvoroch.
25. Kreslí postavu.	Dieťa má k dispozícii širšiu škálu technických prostriedkov, z ktorých si môže vybrať, alebo ich kombinovať.	Rozlišuje a pomenováva kvality povrchu (napr. v polaritách drsný – hladký, jednoliaty – členený, mäkký – tvrdý...)?
26. Používa rôzne maliarske nástroje.	Učiteľka zameriava aktivity detí na kresbu postavy človeka alebo zvieratá, bez nárokov na vystihnutie proporcií, s vystihnutím hlavných znakov (napr. uši, krk, prsty na ruke, chodidlá), s dôrazom na vyjadrenie charakteristických prvkov a spontánny výraz.	Dokáže dieťa postrehnúť časti tváre alebo postavy samostatne (po upozornení učiteľky) alebo postavu štylizuje (zjednodušuje) v záujme vyjadrenia svojho zámeru?
27. Opíše obsah kresby.	Učiteľka podnecuje používanie čiary, bodu (kreslenie vybraným nástrojom a materiálom; dieťa si má predtým možnosť vyskúšať rôzne kresliace prostriedky, napr. ceruzku rôznej tvrdosti, fixku, uhlík, rudku, štetec/drievko a tuš ...) a porovnať rôzne kvality ich kresbenej stopy. Učiteľka u detí utvára a upevňuje návyky držania kresliaceho nástroja a gesta. <i>Pozn.: učiteľka necháva dieťaťu priestor na osobný výtvarný prejav.</i>	Do akej miery venuje pozornosť detailom? Umiestňuje ich správne? Tvorí kresba uzavretý celok, alebo sa rozpadá na detaily?

3.5 Synestézia (medzizmyslové vnímanie)

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
28. Reaguje výtvarnými prostriedkami na zmyslové podnety.	Učiteľka umožňuje deťom aktivity zamerané na snímanie rozmanitých povrchov technikou frotáže (budovanie vzorkovníčka, alebo tvarovej kompozície z frotážovaných povrchov). Vedie deti k pomenovaniu rôznych hmatových pocitov z frotážovaných povrchov (drsný, hladký, vrúbkovaný, pichľavý, mäkký...). <i>Pozn.: téma môže nadväzovať na vzdelávaciu oblasť Človek a svet práce, podoblast' Materiály a ich vlastnosti.</i>	Dokáže dieťa pomenovať rôzne hmatové pocity z frotážovaných povrchov? Zoraduje frotážované vzorky vedľa seba mechanicky alebo ich radí podľa vlastnej hierarchie, rytmu príp. z nich vytvára zobrazenie? Dokáže dieťa farbou vyjadriť chuťový vnem? Aké prostriedky (zobrazujúce – nezobrazujúce, farebné, tvarové, kompozičné) si dieťa volí na

	Učiteľka podnecuje farebné vyjadrenie výrazných chutí farbami (napr. kyslosť – citrón – žltá ...). Volí aktivity, kde sa deti inšpirujú náladou hudobnej skladby; s dôrazom na vzťah zrakovej a zvukovej skúsenosti (krátka, výrazovo jednoznačná ukážka hudobnej skladby – reakcia ľubovoľnými výtvarnými prostriedkami). <i>Pozn. aktivity môžu nadväzovať na aktivity z hudobnej oblasti.</i>	zobrazenie hudobnej nálady?
--	--	-----------------------------

3.6 Vnímanie umeleckých diel

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
29. Slovné opíše obraz, sochu, dizajn (predmet) a architektúru. 30. Reaguje výtvarnými prostriedkami na výtvarné dielo.	Učiteľka zameriava pozornosť detí na aktívne vnímanie výtvarného diela. Umožňuje deťom opis výtvarného diela dieťaťom. Vedie s deťmi rozhovory o výtvarnom diele. Učiteľka ponúka aktivity zamerané na výtvarné spracovanie podnetu z umeleckého diela (ukážky vybraných výtvarných diel – podľa výberu, príp. návšteva výstavy/galérie; dieťaťu umožňuje spontánne reagovať na umelecké dielo v rozmedzí od detskej „kópie“ až po parafrázu alebo inšpiráciu námetom alebo spracovaním; s uplatnením rôznych techník. <i>Pozn. vnímanie výtvarných diel možno prepojiť s medzismyslovým vnímaním (napr. obraz – hudba, socha – pantomíma ...).</i>	Na ktorý druh vizuálneho umenia dieťa reaguje s najväčším záujmom (podnecuje jeho fantáziu)? Čo dokáže rozprávať o umeleckom diele, ktoré videlo (vecne ho opísať, povedať ako naň pôsobí, pomenovať jeho druh)?

VZDELÁVACIA OBLASŤ: ZDRAVIE A POHYB

Hlavným cieľom vzdelávacej oblasti Zdravie a pohyb je poskytovať základné informácie súvisiace so zdravím a súčasne prostredníctvom vhodných telesných cvičení viesť dieťa k osvojeniu a zdokonaľovaniu nových pohybových schopností a zručností.

5.7 Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb

1 Zdravie a zdravý životný štýl

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
- Uvádza, prečo je pohyb dôležitý pre zdravie človeka. - Má správne držanie tela v stoji a v sede. - Identifikuje typické znaky ochorenia a zdravia. - Uvádza príklady zdravej a nezdravej výživy. - Identifikuje zdravie ohrozujúce situácie. - Opíše jednoduchú prevenciu prenesenia infekčného ochorenia (napr. nekýčam na druhého) a vzniku zubného kazu (čistím si zuby).	Učiteľka poskytuje základné informácie o význame pohybu pre zdravie (lepšia práca srdca, pľúc, svalov). Vhodne zvolenými telesnými cvičeniami u detí rozvíja pohybové schopnosti (kondičné a koordinačné), ich dobrú úroveň deti prejavia v súťažiach, kde im učiteľka vysvetľuje rozdiel medzi víťazstvom a prehrou. Správne držanie tela v rôznych polohách (stoj, sed, ľah) učiteľka podporuje zdravotnými cvičeniami. Súčasťou aktivít sú relaxačné a uvoľňovacie cvičenia. Spolu s učiteľkou deti uvádzajú základné znaky choroby a jej vplyvu na denný režim. S pomocou učiteľky sa deti snažia charakterizovať zdravé a nezdravé stravovanie. Vysvetľuje sa im význam rovnováhy príjmu a výdaja energie (obezita a podvýživa). Dôležité je vysvetliť pitný režim. Učiteľka uvádza príklady zdravie ohrozujúcich situácií (poštipanie hmyzom, popálenie, poranenie atď.) a diskutuje s deťmi o ich vlastnej skúsenosti. Učiteľka upevňuje hygienické návyky a rozpráva sa s deťmi o význame prevencie chorôb (napríklad umývanie rúk ako prevencia pred infekčnými	Aký príklad významu pohybu pre zdravie vie dieťa uviesť? Ako stojí, sedí, leží (správne/chybné držanie tela)? Čo dieťaťu chutí a čo nie? Aké jedlo považuje za zdravé (alebo nezdravé)? Čo rado pije? Vie, či je tento nápoj zdravý? Čo si predstaví pod obezitou a ako vysvetlí jej vznik? Čo považuje dieťa za chorobu? Ako dieťa opisuje návštevu u lekára (bojí sa lekára, zubára)? Akú má skúsenosť s poranením? Ako vysvetľuje prevenciu pred infekčným ochorením? Ako vysvetľuje prevenciu pred vznikom zubného kazu?

	chorobami, otužovanie, pravidelný pohyb; čistenie zubov a obmedzenie konzumácie sladkostí ako prevencia pred zubným kazom a pod.)	
--	---	--

2 Hygiena a sebaobslužné činnosti

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
7. Má osvojené základné hygienické návyky (použitie toalety a toaletného papiera, umývanie rúk po použití toalety, umývanie rúk pred jedlom a po zašpinení sa atď.). 8. Ovláda základné sebaobslužné činnosti. 9. Aktívne sa zúčastňuje na príprave stolovania (desiata, obed, olovrant), používa príbor a dodržiava čistotu pri stolovaní. 10. Udržiava poriadok vo svojom okolí.	Pri každodenných činnostiach sú deti učiteľkou vedené k dodržiavaniu základných hygienických návykov (použitie toalety a toaletného papiera, umývanie rúk po použití toalety, umývanie rúk pred jedlom a po zašpinení sa). V každodennom režime materskej školy si deti prirodzene osvojujú a zdokonaľujú sebaobslužné činnosti ako obliekanie, vyzliekanie, prezúvanie, zaväzovanie šnúrrok, osvojujú si základy stolovania (držanie príboru, použitie servítky, držanie hrnčeka či poháru pri pití). Učiteľka vedie deti k tomu, aby si hračky upratali a udržiavali poriadok vo svojom okolí.	Aké má hygienické návyky? Ako dieťa postupuje pri vyzliekaní a obliekaní? Ako si zaväzuje šnúrky?

3 Pohyb a telesná zdatnosť

Výkonové štandardy	Obsahové štandardy	Evaluačné otázky
11. Vykoná tieto základné polohy a postoje podľa pokynov: stoj, drep, kľak, sed, ľah. 12. Ovláda správnu techniku chôdze a behu. 13. Ovláda skok znožmo a skok cez prekážku.	Učiteľka na základe opakovaných pokynov a ukážok podporuje u detí osvojovanie si základných polôh a postojov (stoj čelom vpred, stoj čelom vzad, drep, kľak, sed, ľah vpred, ľah vzad). Vhodné je využívať poradové cvičenia a správnu terminológiu (upažiť, zapažiť, vzpažiť, predpažiť, pripažiť, unožiť, zanožiť, prednožiť, prinožiť, pokrčiť, skrčiť a pod.). Prostredníctvom vhodných telesných cvičení a pohybových hier učiteľka deťom pomáha osvojiť si a zdokonaľiť správnu techniku základných lokomočných pohybov (beh rýchly a pomalý, slalomový beh, beh cez	Aké cvičenia má dieťa najradšej? Aké cvičenia nechce robiť? Prečo? Ako zareaguje pri zadaní slovného pokynu (vykoná správne zadanú polohu, postoj) ?

14. Ovláda rôzne techniky lezenia, plazenia a preliezania. 15. Manipuluje s náčiním: hádzanie, chytanie, podávanie, odrážanie, preskakovanie atď. 16. Ovláda tieto jednoduché akrobatické zručnosti: stoj na jednej nohe, obrat okolo výškovej osi 17. Rytmicke správne využíva základné lokomočné pohyby a tanečné kroky na hudobný sprievod. 18. Dodržiava pravidlá v pohybových hrách. 19. Zvládne turistickú prechádzku.	prekážky, beh zo štartu do cieľa). Učiteľka zaraďuje cvičenia zamerané na skoky znožmo na mieste, skoky znožmo z miesta do diaľky, skoky zo zvýšenej podložky, skoky na jednej nohe, preskakovanie prekážok. Učiteľka využíva na zaradenie rôznych techník lezenia, podliezania a preliezania aj náradie a náčinie. Učiteľka využíva pri manipulácii s náčiním rôzne cvičenia ako hádzanie lopty jednoručne a obojručne, hádzanie a chytanie lopty vo dvojiciach, hádzanie lopty na cieľ, podávanie a odrážanie lopty rôznej veľkosti, preskoky na švihadle, psychomotorické cvičenia a hry s využitím netradičného náčinia, ako sú šatky, padáky, a iné. Pre rozvoj jednoduchých akrobatických zručností je vhodné využívať cvičenia zamerané na rozvoj koordinačných schopností najmä na podporu dynamickej rovnováhy (chôdza a beh po vyvýšenej rovine – lavičke, balančnej plošine) a statickej rovnováhy (stoj na jednej nohe, váha predklonmo - lastovička). Učiteľka zaraďuje cvičenia pre nácvik a následné zdokonalenie prevalov (kotúľ vpred, kolíska, bočné prevaly). Odporúčajú sa využívať pohybové hry zamerané na zmeny polôh a postojov, rozvíjajúce reakčnú a orientačnú schopnosť. Pre celkový rozvoj koordinácie je vhodné zaraďovať obraty okolo výškovej osi s poskokmi alebo vo výskoku. Učiteľka zaraďuje hudobno-pohybové hry na osvojenie rytmizácie štvrtových dôb v 2/4 takte hrou na telo a na vyjadrovanie hudobného rytmu pri chôdzi alebo behu. Na základe ukážky deti imitujú tanečné kroky ako napr. krok poskočný, krok prísuný na hudobný sprievod. Následne je možné zaradiť pohybovú improvizáciu na báze vlastnej tvorivosti na známy alebo neznámy hudobný sprievod. V pohybových hrách učiteľka vysvetľuje význam pravidiel a dôležitosť ich dodržiavania. Súčasne u detí podporuje súťaženie a myšlienku fair-play.	Akú techniku využíva pri chôdzi a behu? Ako prekonáva preskokom prekážku? Ako prelieza/podlieza prekážku? Ako triafa loptu do cieľa (jednoručne/obojručne)? Ako chytá loptu? Aké akrobatické zručnosti ovláda? Ako udržiava rovnováhu v stoji na jednej nohe? Ako realizuje kotúľ vpred (alebo iné prevaly)? Ako reaguje pohybom na hudbu? Ako imituje tanečné kroky? Ako improvizuje pri tanci? Rešpektuje pravidlá v pohybových hrách? Ako reaguje pri prehre (výhre)? Ako reaguje v prípade, že iné dieťa pravidlá nedodržiava?
--	---	--

	Učiteľka motivuje deti počas prechádzky tak, aby deti zvládli súvislú chôdzu primeraného trvania bez únavy alebo vyčerpania. Turistické prechádzky sa spravidla realizujú počas pobytu vonku.	
--	---	--

01.09.2016

PhDr. Elena Gavláková
riaditeľ

